Informe Mèdia.cat

Els Mossos d'Esquadra als mitjans de comunicació

Març 2012

Informe Mèdia.cat

Els Mossos d'Esquadra als mitjans de comunicació

Oriol Burgada

Sumari

Introducció 3
Objectius 4
Metodologia 5

1. Punts clau 7
1.1. Període aleatori 8
1.2. Període no aleatori: "Operació neteja" i intent de paralització del Parlament 9
1.3. A la premsa internacional 10

2. Contextualització 11
2.1. Les primeres referències històriques 12
2.2. El precedent de la policia actual 13
2.3. El naixement de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra 15
2.3.1. LOFCS: Comença el batibull competencial 15
2.3.2. Llei de la Policia 16
2.3.3. El replegament de la Guàrdia Civil i la policia espanyola 17
2.3.4. El marc legal actual 18

3. Anàlisi del període aleatori 19
3.1. Els Mossos en la informació periodística 20
3.1.1. Motius de l'aparició del Cos dels Mossos d'Esquadra 20
3.1.2. Quantitat i profunditat de les informacions 22
3.1.3. El suport fotogràfic 23
3.1.4. Les fonts 24
3.1.5. La definició 25
3.2. Els Mossos en l'opinió publicada 26
3.2.1. Articles d'opinió 26
3.2.2. Editorials 26

4. Anàlisi del període no aleatori 28
4.1. Els Mossos en la informació periodística 29
4.1.1. Motius de l'aparició del Cos dels Mossos d'Esquadra 29
4.1.2. Quantitat i profunditat de les informacions 31
4.1.3. El suport fotogràfic 32
4.1.4. Les fonts 34
4.1.5. La definició 35
4.2. Els Mossos en l'opinió publicada 36
4.2.1. Articles d'opinió 36
4.2.2. Editorials 38

5. Anàlisi de la premsa internacional 40
5.1. La definició 41

5.2. Els temes 42
5.3. El suport audiovisual 45
5.3.1. El paper fonamental de les xarxes socials 45

6. Conclusions 47
6.1. Conclusions 48

Introducció

La policia té el que tècnicament s'anomena "monopoli de la coerció legítima". És a dir, que és qui pot fer ús de la violència en determinades circumstàncies, perquè la societat ho ha convingut democràticament així. Aquest monopoli està regulat legalment en la majoria dels països democràtics. No obstant això, l'ús que es fa a la pràctica d'aquesta "coerció legítima" és objecte de debat públic, perquè depèn del que alguns manuals policials anomenen "principi de congruència, oportunitat i proporcionalitat". O sigui, que la policia no disposa de fórmules matemàtiques per aplicar en cada cas concret, sinó que tot el que fa, especialment en l'àmbit de l'ordre públic o de regulació dels drets democràtics d'expressió, reunió i manifestació, acaba sent matèria de debat als mitjans de comunicació.

A Catalunya, la policia que té les competències sobre la seguretat pública és el cos de Mossos d'Esquadra. Com és lògic, la seva activitat té un ressò habitual i quotidià als mitjans de comunicació del país, però ara fa uns mesos, a partir de dues operacions policials especialment delicades, va esdevenir objecte de debat i controvèrsia generalitzada. Ens referim al desallotjament dels 'indignats' de la plaça de Catalunya de Barcelona (maig 2011) i a l'intent de paralitzar l'activitat del Parlament de Catalunya per part del mateix moviment durant una sessió plenària (juny 2011).

Per aquest motiu Mèdia.cat ha decidit analitzar en aquest informe, d'una banda, la presència rutinària dels Mossos d'Esquadra a la premsa escrita i, de l'altra, com va ser analitzada i jutjada la seva actuació en dues operacions específiques de gran incidència social, que han marcat durant molts mesos la política catalana. També hem volgut fer una ullada a la visió que tenen de la Policia de la Generalitat els principals diaris d'arreu del món.

Objectius

L'objecte d'aquest informe és l'anàlisi del tractament de la Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra a la premsa escrita en relació amb **(a)** la informació estricta i **(b)** l'opinió expressada.

Aquesta anàlisi es du a terme a dos nivells diferents:

- En el primer nivell, s'estudia el tractament de la Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra als quatre principals diaris de Catalunya en dos períodes:
    - període aleatori, és a dir, sense cap motiu concret que en justifiqui l'elecció (de l'1 al 27 de maig de 2011).
    - període expressament escollit per la seva conflictivitat i les múltiples intervencions policials amb ús de la força (del 28 al 31 de maig i del 16 al 18 de juny de 2011).
- El segon nivell és l'anàlisi del tractament de la Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra a la premsa internacional, amb una mostra dels diaris de referència de tot el Món.

L'informe vol arribar a conclusions sobre aquests quatre punts, principalment:

- Quin nivell d'atenció té el cos de la Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra als mitjans de comunicació escrits catalans, quin grau d'importància donen a les seves actuacions i quines d'aquestes són tractades amb més rellevància, per exemple ocupant espais de portada.
- Quin percentatge ocupen els fets relacionats amb l'ordre públic o amb les intervencions en protestes al carrer en el context general de tota l'activitat o informació policial.
- Quina imatge dels Mossos d'Esquadra es transmet a l'opinió pública a través dels diaris editats a Catalunya.
- Quina visió es té de la Policia de la Generalitat als principals diaris d'arreu del món, a partir de la recerca de les seves edicions digitals.

L'informe centra l'atenció en els motius de l'aparició de les diferents informacions, la jerarquització de la informació en funció del tema, la quantitat de notícies en relació amb l'espai que ocupen a cada capçalera, l'ús de fotografies, i l'opinió publicada en editorials, columnes, tribunes i cartes al director.

El treball consta de tres parts separades. La primera part analitza el període comprès entre l'1 i el 27 de maig de 2011 (27 dies). Una selecció aleatòria amb la intenció de posar de manifest el tractament rutinari, si és que es pot dir d'aquesta manera, de les informacions en relació amb la Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra

Període aleatori

2011 MAIG

Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

El segon període és el comprès entre els dies 28 i 31 de maig i entre el 16 i el 18 de juny (set dies). Unes dates escollides expressament i que inclouen, d'una banda, el tractament informatiu de l'anomenada "operació neteja" del campament dels 'indignats' a la plaça de Catalunya (27/05/11) i, per l'altra, els tres dies posteriors a l'intent de paralització de l'activitat al Parlament de Catalunya promogut pel mateix moviment. La intenció és que aquest segon període posi de manifest la rellevància i el tractament de la informació relativa a l'ús de la força per part dels Mossos d'Esquadra. Ho prova que la Policia és objecte de 104 notícies en set dies i, en canvi, durant el període aleatori anterior, els Mossos apareixen en 178 notícies en 27 dies. És una proporció de set notícies/dia durant el primer període i de quinze durant el segon.

Període no aleatori

"Operació neteja"

2011 MAIG

Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	21	27	28	29
30	31					

Intent de setge al Parlament

JUNY

Dl	Dm	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

L'anàlisi d'aquests dos períodes s'ha fet a partir de les 343 notícies, editorials, cartes al director, tribunes i columnes d'opinió publicades en cadascuna de les 34 edicions de paper dels diaris *Avui*, *La Vanguardia*, *El Periódico* i *Ara*.

I, en tercer lloc, el punt dedicat a l'aparició i el tractament dels Mossos a la premsa internacional. L'anàlisi està feta a partir de les edicions digitals de tretze dels principals diaris de referència i de diverses televisions: BBC (Regne Unit), CNN (EEUU), France24 (França), *The New York Times* (EEUU), *The Wall Street Journal* (EEUU), *Clarín* (Argentina), *The Guardian* (Regne Unit), *Neue Zürcher Zeitung* (Suïssa), *Le Figaro* (França), *Die Welt* (Alemanya), *Diario de Notícias* (Portugal), *Corriere Della Sera* (Itàlia) i *Aftonbladet* (Suècia). La informació que s'ha utilitzat per a fer aquest informe està condicionada als diferents motors de recerca de cadascuna de les capçaleres. És per això que s'ha de fer notar que les notícies de l'impacte internacional no coincideixen en el temps. Ni entre elles, ni amb la resta de l'informe. L'anàlisi s'ha fet sobre una mostra de 14 mitjans de referència i prop d'un centenar de notícies consultades a les seves edicions digitals.

En total, per a fer aquest document, s'han processat 423 peces informatives i d'opinió des d'un punt de vista quantitatiu i qualitatiu.

1. Punts clau

La meitat de les portades que els diaris dediquen als Mossos d'Esquadra són protagonitzades per actuacions d'ordre públic, sobretot càrregues dels anti-avalots.
El 34% de les informacions sobre la policia tenen connotacions negatives, mentre que només una de cada quatre les té positives. La resta són "neutres".

Les càrregues i els desallotjaments suposen només el 16% del nombre total de notícies sobre els Mossos dels quatre diaris analitzats, però, malgrat això, representen el 50% de les portades que els diaris dediquen a les actuacions policials. Aquests fets, que solen anar acompanyats de fotografies molt vistoses, tenen, per tant, preferència en la jerarquització de la informació policial. Les actuacions relacionades amb l'ordre públic van a càrrec, sobretot, de l'Àrea de la Brigada Mòbil (BM) i de l'Àrea Regional de Recursos Operatius (ARRO). Aquest àmbit, sumat al d'Afers Interns, denúncies i judicis contra els agents i la investigació de robatoris i accidents no resolts, suposa el 34% de totes les peces publicades. En canvi, les notícies amb connotacions clarament positives sobre l'activitat dels Mossos només arriben al 25% de les analitzades.

No hi ha un criteri compartit a l'hora de qualificar el cos de policia de Catalunya.
L'*Ara*, *La Vanguardia* i *El Periódico* defineixen els Mossos com a Policia Autonòmica, però en canvi l'*Avui* mai no utilitza aquest terme. Cap mitjà parla de policia nacional catalana.

El de Policia Autonómica tampoc és un qualificatiu gaire utilitzat, però tres dels quatres diaris el fan servir. *La Vanguardia* és el que l'escriu més vegades (9%), seguit d'*El Periódico* (5%) i l'*Ara* (3%). En canvi, l'*Avui* evita aquest terme i no apareix en cap de les seves notícies. La fórmula més utilitzada pels quatre diaris és "Mossos" i "Mossos d'Esquadra", a seques, sense cap altre qualifiatiu. Cap d'ells s'hi refereix com a policia nacional de Catalunya. Si examinem què en diu la normativa legal, la Llei de la Policia 10/94 va esborrar les referències a la policia autònoma o autonòmica i va designar com a nom propi del Cos el de "Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra".

***El Periódico* és el diari que dedica més espai a les notícies sobre els Mossos**
L'*Avui* en publica més informacions, però en canvi és el rotatiu que dedica menys línies de mitjana per peça o reportatge.

Tot i que *El Periódico* és el segon diari en quantitat de notícies sobre els Mossos, amb el 25% dels temes publicats, el rotatiu del grup Zeta és el que dedica més línies a cadascuna de les peces relacionades amb els Mossos, amb el 30% de l'espai que els quatre diaris destinen a la policia. La capçalera que guanya en quantitat de notícies és l'*Avui* (32%). Malgrat això, si ho comptem per espai i no per nombre de peces, l'*Avui* dedica el mateix espai a la informació sobre els Mossos que l'*Ara* (20%) i *La Vanguardia* (21%).

1.2. Període no aleatori: "Operació neteja" i intent de paralització del Parlament

Les informacions d'aquests dos moments són majoritàriament negatives (85%). Pel volum de textos i fotos publicats, caldrien quatre mesos de notícies positives per contrarestar la mala imatge de la Policia generada durant aquells dies.
Entre els quatre diaris, apareixen publicades gairebé un centenar de fotografies dels Mossos fent ús o ostentació de la força contra els 'indignats'.

Si es prenen com a referència les dades del període aleatori, caldrien quatre mesos de notícies positives sobre els Mossos (detencions per homicidis i robatoris, prevenció, cops policials...) per contrarestar l'impacte negatiu que poden tenir en la ciutadania les 94 imatges en què fan ús o ostentació de la força contra els 'indignats'. *El Periódico* és la capçalera que ha publicat més imatges de la policia en les intervencions de la plaça de Catalunya i l'intent de paralització del Parlament (32%), seguit per l'*Ara* (31%) i l'*Avui* (22%). *La Vanguardia* és el diari que n'ha publicat menys (15%). *El Periódico* i l'*Avui* mostren les imatges més agressives i, en canvi, *La Vanguardia* evita publicar cap fotografia dels Mossos pegant amb les porres.

***El Periódico* és el diari que més peces i més espai ha dedicat a aquests dos espisodis.**
La Vanguardia minimitza l'"operació neteja" i és la capçalera que parla menys dels fets violents als carrers.

Els quatre dies posteriors a la intervenció a la plaça de Catalunya i els tres posteriors a l'intent d'assetjar el Parlament, *El Periódico* torna a ser el diari que dedica més espai a la informació policial relacionada amb els dos episodis (30%). Aquesta vegada, també és el diari que guanya en quantitat (29%). En canvi, *La Vanguardia*, que minimitza la informació sobre l'"operació neteja", és el diari que menys n'informa (20%) i el que menys espai en dóna a les notícies (19%). L'*Ara* i l'*Avui* queden al mig de tots dos i al voltant del 25%, tant en quantitat com amb espai.

Tots els diaris condemnen l'"operació neteja" amb un editorial, excepte *La Vanguardia*
El Periódico, l'*Avui* i l'*Ara* mantenen línies crítiques amb l'actuació de la Policia. El primer li dedica tres editorials en poc temps.

El Periódico és qui més es compromet. És el diari que dedica més editorials a les actuacions i dispositius dels Mossos: tres, tots ells molt crítics amb la policia i el Departament d'Interior. Els diaris *Ara* i *Avui* també s'hi manifesten contraris en les úniques referències als operatius que els diaris fan als seus editorials de l'endemà de l'"operació neteja". *La Vanguardia* no publica cap editorial fins que es produeix l'intent de paralització del Parlament. L'única menció que fa a la policia és per demanar al Govern que la utilitzi "a fons" per evitar que es repeteixin situacions similars. En canvi, no fa cap referència a la manca d'efectius ni a la responsabilitat que podria tenir la policia sobre les agressions als diputats.

1.3. A la premsa internacional

Els diaris de referència no s'aclareixen sobre el caràcter dels Mossos i els confonen sovint amb la policia espanyola o la policia municipal de Barcelona.

Le Figaro és l'únic que es refereix a la "policia regional" o "autònoma"

Corriere Della Sera, Diário de Noticias, Die Welt i The Guardian són una mostra dels diaris que defineixen els Mossos com "la policia espanyola" o "la policia de Barcelona". No guarden coherència entre elles les diferents informacions relacionades amb els Mossos d'Esquadra. Un dia els anomenen d'una manera i, un altre, d'una manera diferent. L'únic diari que, habitualment, qualifica sempre igual els Mossos és el francès Le Figaro. En parla com a policia "regional" o "autònoma".

The Guardian i The New York Times il·lustren l'"operació neteja" amb vídeos anònims

Clarín i Neue Zürcher Zeitung fan la condemna més enèrgica de l'actuació policial

Les imatges enregistrades per ciutadans anònims que van prendre part en el desallotjament de la plaça de Catalunya i en l'intent de paralització del Parlament han acabat a les versions digitals de diaris com The Guardian i, fins i tot, al web de The New York Times. Dos dels rotatius de referència més importants de la premsa internacional han preferit aquest material abans que el facilitat per les agències de notícies. Clarín i Neue Zürcher Zeitung són els diaris de l'àmbit internacional que condemnen més enèrgicament l'acció policial del 27 de maig a la plaça de Catalunya.

Els Mossos comparteixen protagonisme amb la policia espanyola en les operacions internacionals

Alguns diaris parlen dels Mossos per explicar les aspiracions nacionals de Catalunya

Els Mossos no poden lluir la detenció d'un membre de la Camorra o la desarticulació d'una xarxa de falsificació de passaports estrangers a Catalunya. Són dos exemples en què han de compartir el protagonisme amb la policia espanyola. S'entén perquè la LOFCS dóna l'exclusiva de les relacions internacionals de ple dret al Cuerpo Nacional de Policia (CNP) i limita l'acció dels Mossos a l'interior del Principat. En relació amb això i de forma anecdòtica, alguns diaris posen com a exemple els Mossos per explicar les aspiracions nacionals de Catalunya i la rivalitat entre administracions de diferents nivells a l'Estat espanyol.

2. Contextualització

2.1. Les primeres referències històriques

El primer referent dels actuals Mossos d'Esquadra neix el 1719, dos anys després del Decret de Nova Planta de Felip V, que imposa les lleis de Castella i aboleix les institucions pròpies de Catalunya. El cos neix en substitució del Sometent català –que era fidel a la Corona d'Aragó– i passa a dir-se les "Escuadras de Cataluña". Dos anys després, se'n fa càrrec l'alcalde de Valls, Pere Anton Veciana, que els canvia el nom per "Escuadras de Paisanos Armados". La seva encomana té dos objectius: la persecució de la resistència dels Miquelets contra Felip V i la protecció de les rutes comercials. Aquesta va ser la primera força de tot Europa creada exclusivament per a garantir l'ordre establert a l'interior de les fronteres al marge de l'exèrcit regular. Les poblacions amb destacament de les "Escuadras de Paisanos Armados" eren qui els pagava els honoraris. El triomf de la Revolució de 1868 i l'exili d'Isabel II va acabar amb la primera etapa del cos, que es va suprimir per la seva fidelitat a la dinastia borbònica.

Després del regnat constitucional d'Amadeu I de Savoia, la Primera República i la dictadura del general Francisco Serrano, el 1874 arriba la Restauració Borbònica d'Alfons XII. Amb el retorn d'aquesta dinastia, la Diputació de Barcelona reimplanta el cos però la resta d'administracions provincials hi renuncien perquè no volen pagar-ne els costos. En aquest període, els agents treballen fonamentalment en zones rurals. Durant el regnat d'Alfons XIII, es crea la Mancomunitat de Catalunya (1914-1925), que mira la policia amb recel. El catalanisme en desconfia per dos motius. El primer, perquè els paga els salaris però no en té el comandament directe. I, el segon, perquè té ben present la seva trajectòria. El cos es manté malgrat alguns intents de fer-lo desaparèixer. Finalment però, qui desapareix és la Mancomunitat. La dictadura tolerada del general Primo de Rivera (1923-1930) suprimeix la institució però ratifica la confiança en la policia. Tot i que Alfons XIII va forçar la dimissió de Primo de Rivera i el va substituir pel règim del general Dámaso Berenguer (1930-1931), el cos va continuar intacte.

2.2. El precedent de la policia actual: República, dictadura i restauració institucional (1931-1982)

Els Mossos es reconcilien amb el poble el 13 d'abril de 1931. Amb la proclamació de la Segona República, el cos es manté fidel a les autoritats republicanes i es posa a les ordres del president de la Generalitat de Catalunya, Francesc Macià. La fidelitat continua quan el president Lluís Companys declara l'Estat català l'any 1934. Abans que l'exèrcit espanyol acabi amb les aspiracions de Catalunya, la Generalitat assumeix l'ordre públic gràcies a l'aprovació de l'Estatut de Núria i augmenta els efectius dels Mossos, renova el cos, la uniformitat i n'ordena el desplegament per tot el territori. Una ambició que no s'arriba a completar. L'Estat empresona el govern. Primer desarma els Mossos i després en substitueix els quadres de comandament. El 1936, el president Companys torna avalat pels resultats electorals i esclata la Guerra Civil. El cos passa de 300 a 1000 agents. Les forces republicanes perden la guerra el 1939 i els feixistes ocupen el Palau de la Generalitat. Els Mossos se suprimeixen per segona vegada i els seus membres són castigats.

La Diputació de Barcelona recupera una "sección de Mozos de Escuadra de Barcelona" el 1950 com a força d'ordre públic. Un cos militar format majoritàriament amb efectius provinents de l'exèrcit, la Guàrdia Civil i la policia estatal franquistes. La dotació ronda els 50 efectius i, fonamentalment, es dediquen a la vigilància de les dependències de l'administració provincial.

Amb la mort del dictador feixista Francisco Franco el 1975 i la successió del Rei Joan Carles I, l'estat espanyol torna a celebrar unes eleccions generals (1977), es restableix la Generalitat i s'aprova l'Estatut d'Autonomia de Catalunya[1], que preveu la creació d'una "Policia Autònoma" condicionada a una Llei[2] que encara no s'ha aprovat i que està prevista per la Constitució espanyola.

En qualsevol cas, l'Estatut del 1979 estableix les funcions de la futura Policia de la Generalitat i s'avança a la regulació de l'Estat, tot i que ho fa amb un redactat molt prudent i expressament subordinat a l'esmentada i futura Llei Orgànica de Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat (LOFCS). El text[3] diu que el cos es dedicarà a la protecció de persones i béns i al manteniment de l'ordre públic. Obre la porta a l'actuació dels Mossos com a policia judicial. Dóna el "comandament suprem" a la Generalitat, però els càrrecs operatius els reserva per als "caps i oficials de les Forces Armades i cossos i forces de seguretat de l'Estat". També reserva als cossos estatals qüestions com la persecució del frau fiscal, el tràfic d'armes i explosius, les matèries d'estrangeria, fronteres, custòdia de ports i aeroports, documents d'identitat i, per omissió, les competències de trànsit i policia administrativa, entre d'altres. A més, l'Estatut també indica que els cossos i forces de seguretat de l'Estat podran intervenir en funcions atribuïdes a la policia catalana per "iniciativa pròpia" quan considerin "greument compromès l'interès de l'Estat". D'aquest redactat estatutari també val la pena fixar-se en què en cap cas es

[1] Llei Orgànica 4/1979, de 18 de desembre (Estatut d'Autonomia de Catalunya del 1979).

[2] Llei Orgànica 2/1986, de 13 de març (LOFCS).

[3] Articles 13 i 14 de l'Estatut d'Autonomia de 1979.

fa referència als Mossos d'Esquadra. Fins al moment, només es parla de "Policia Autònoma". No està clar si es crearà un cos nou o si els Mossos es convertiran en aquesta policia.

Amb l'Estatut aprovat, les primeres eleccions al Parlament del 1980 proclamen Jordi Pujol com a president del Govern. Ben aviat, l'Estat renuncia al control dels "Mozos de Escuadra de Barcelona" a favor de la Generalitat[4], però la Diputació continua pagant les nòmines i el cap del cos encara és un militar. El primer Decret[5] de l'executiu sobre els Mossos és del 1981. Recull les funcions descrites a l'Estatut i les amplia. Sense fer cap esment a les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat (FCSE), el Decret capacita els Mossos per fer de policia administrativa en relació amb les normes pròpies i, també, amb les de l'Estat. En canvi, rebaixa la facultat de policia judicial i hi especifica que aquesta tasca sí que s'haurà de fer en col·laboració amb les FCSE. El 1982, la Diputació transfereix[6] la secció dels Mossos d'Esquadra de Barcelona i el cos depèn definitivament, funcional i administrativa de la Generalitat de Catalunya. Dos mesos i escaig després de la transferència, la Generalitat topa amb el govern espanyol, que duu l'aprovació del primer reglament[7] del cos al Tribunal Constitucional. Un pacte polític entre l'Estat i la Generalitat fa que, tota manera, el text s'aprovi una altra vegada amb el mateix contingut però amb el matís que la Junta de Seguretat, de composició paritària Estat-Generalitat, serà qui establirà la nova configuració dels Mossos d'Esquadra. En aquest moment comença la carrera per convertir els Mossos d'Esquadra en una policia integral.

[4] RD 2579/1980, de 24 d'octubre.

[5] Decret 44/1981, de 5 de febrer.

[6] Decret 93/1982, de 22 d'abril.

[7] Decret 191/1982, d'1 de juliol (Primer reglament del Cos).

2.3. El naixement de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra (1983-2006)

Els Mossos d'Esquadra ja ostenten les competències que la Constitució i l'Estatut atribueixen a la "Policia Autònoma", però formalment encara no tenen aquesta definició. La Llei[8] de la seva creació formal arriba el 1983. És un text senzill. Canvia la fórmula de "Policia Autònoma" i declara la creació de la "Policia Autonòmica de la Generalitat". En l'única disposició addicional, es refereix ja al "Cos de Mossos d'Esquadra de la Generalitat" i diu que aquest "és el nucli inicial de la Policia Autonòmica". Quant a les funcions, es limita a descriure les primordials: "protecció de les persones i els béns, manteniment de l'ordre públic i vigilància i protecció dels edificis de la Generalitat". Per tant, es crea la policia autonòmica fent ús de les facultats previstes per la Constitució i l'Estatut amb l'absorció d'un cos ja existent.

2.3.1. Constitució, Estatut i LOFCS: Comença el batibull competencial

El 1986, tres anys després de la creació de la policia de la Generalitat, les corts espanyoles aproven la Llei Orgànica de Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat (LOFCS), a la qual fan referència la Constitució i l'Estatut. La LOFCS distingeix les competències de les policies autonòmiques en tres categories: pròpies, en col·laboració amb les FCSE i de prestació simultània i indiferenciada. Bàsicament, es desenvolupen les premisses constitucionals en matèria de seguretat i s'eleven a la categoria de Llei orgànica les competències previstes a l'Estatut i en el primer Decret de la Generalitat sobre els Mossos d'Esquadra, però amb matisos que donen màniga ampla a l'Estat. Primer de tot, aclareix que el manteniment de l'ordre públic només correspon a les policies autonòmiques amb "caràcter prioritari" i inclou aquesta matèria a l'apartat de funcions que s'han de fer en col·laboració amb les FCSE, igual que les de policia judicial. Pel que fa a la policia administrativa, en limita l'acció a les "activitats sotmeses a la disciplina" de la Generalitat. A més, ratifica que els comandaments de les policies autonòmiques s'han d'escollir entre els caps, oficials i comandaments de les Forces Armades, la Guàrdia Civil i la policia espanyola. En aquesta línia, la LOFCS estableix que, si les policies autonòmiques coincideixen amb les estatals en algun operatiu, quedaran subordinades al comandament de la policia espanyola o la Guàrdia Civil. No en va, el capítol I d'aquesta Llei deixa ben clar que "la Seguretat Pública és matèria exclusiva de l'Estat" i que "el seu manteniment correspon al govern de la nació", tal com indica la Constitució.

I és que la redacció de l'Estatut ja preveia el caràcter supletori d'aquesta Llei. És a dir, que al marge dels articles de contingut obligatori per a totes les policies autonòmiques, la LOFCS és el marc legal de referència per als aspectes no previstos per l'Estatut ni les lleis que el desenvolupen. Per tant, com que l'Estatut del 1979 no recull les competències de trànsit,

[8] Llei 19/1983, de 14 de juliol (Ceració de la Policia Autonòmica de la Generalitat).

relacions amb policies d'altres països, preservació del medi ambient, trasllat de presos, seguretat privada o terrorisme, la Llei en dóna la competència a l'Estat. Això, a banda de la ratificació de les matèries de duanes, estrangeria, custòdia de ports i aeroports, droga, armes i explosius entre d'altres aspectes dels que queden expressament al marge les policies autonòmiques.

Que la LOFCS s'aprovés després de l'Estatut; que els redactats de l'una i l'altre siguin interpretables; que portin a la confusió i a la concurrència de competències entre administracions fa que el Constitucional reconegui que l'existència de policies autonòmiques significa una excepció de la competència exclusiva de l'Estat en Seguretat Pública[9]. El mateix Tribunal també resol que les funcions que la LOFCS dóna a les policies autonòmiques no impedeixen que els altres governs n'hi afegeixin més[10].

2.3.2. Llei de la Policia: Superació de la LOFCS, l'Estatut i la Constitució

El 1994, quan ja fa onze anys de la creació del Cos, el Parlament aprova una Llei per posar ordre al poti-poti competencial. Es tracta d'una nova regulació perquè els Mossos d'Esquadra puguin començar el desplegament territorial i es converteixin, teòricament i efectiva, en la policia de referència a Catalunya amb la substitució de la Guàrdia Civil i la policia estatal als carrers del país. La lectura d'un fragment del Capítol I d'aquesta Llei val la pena pel seu pes simbòlic:

> [11]*"(...) cal tenir presents, com a precedent històric immediat en l'àmbit de la policia, les competències de la Generalitat republicana, de conformitat amb l'article 8 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 1932, segons les quals l'Estat només es reservava la seguretat pública de caràcter extra i supracomunitari, i deixava al Govern català totes les funcions de policia i ordre interiors. Això va ser un factor decisiu en la defensa de la legalitat democràtica i de les institucions d'autogovern, el juliol de 1936.*
>
> *Aquesta és la raó per la qual es pot entendre el fet de la refundació com el naixement d'una policia catalana, en el sentit modern del terme, i, a més, com un pas decisiu en el procés de reconstrucció de la identitat nacional de Catalunya.*
>
> *(...) recuperat novament el Cos amb una acceptació social notable, al costat de les altres institucions catalanes reinstaurades, és el moment de potenciar-lo com una policia arrelada a la cultura i al poble del qual neix, al qual pertany i al qual serveix."*

A banda de qualificar el creixement del cos com a una "refundació" de la policia republicana i de recordar que l'Estatut del 1932 donava totes les competències de policia i ordre interior a la Generalitat, la Llei es refereix al desplegament com a "pas decisiu del procés de reconstrucció de la identitat nacional de Catalunya". Recollint aquest sentiment, la Llei abandona la denominació de "Policia Autonòmica", que se substitueix per "Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra".

Simbòlic, sí, però també efectiu. Va molt més enllà de l'Estatut, la Constitució i la LOFCS. D'entrada, la Llei parla de la integració de tot el sistema de Seguretat Pública de Catalunya i obvia que aquest concepte està tipificat com a competència exclusiva de l'Estat a la

---

[9] SCT 133/90.

[10] SCT 8593.

[11] 10/1994, d'11 de juliol (Llei de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra).

Constitució. Qualifica els Mossos de "policia ordinària i integral que actua a tot el territori català". S'incorporen competències com el compliment de la normativa sobre medi ambient i la inspecció de les empreses de seguretat privada. No fa cap referència a les forces i cossos de seguretat de l'Estat en l'articulat relatiu a la seguretat ciutadana i el manteniment de l'ordre públic. La Llei estableix que es podran crear unitats de policia judicial i, malgrat que fins llavors havia estat un dels àmbits de relació més controvertits, tampoc fa referència als cossos estatals. Per l'únic que apareixen és per a deixar clar que la relació entre forces ha de ser amb caràcter d'igualtat: "coordinació no vol dir menyscabament o sostracció de les competències de les entitats coordinades". En la mateixa línia, el text sembla que doni permís a la Guàrdia Civil i la policia estatal per actuar a Catalunya, com si els Mossos fossin els titulars de les competències, al revés del que feia la LOFCS uns anys abans: Les funcions dels Mossos "també poden ser exercides pels membres de les FCSE mentre duri el procés de desplegament". A més, la Llei deixa la porta oberta a la incorporació de noves competències.

També amplia l'escala professional i defineix que les funcions de comandament són responsabilitat dels comissaris i el major. D'aquesta manera, acota els llocs que, segons la LOFCS, s'han de cobrir d'entre els oficials, caps i comandaments de les Forces Armades, la Guàrdia Civil i la Policia estatal. De totes maneres, en l'articulat només es parla de forces i cossos de seguretat però s'obvia "de l'Estat" i, a més, es marca que el 50% d'aquests llocs s'han de cobrir amb promoció interna.

És cert que aquesta Llei s'aprova després que el Constitucional es pronunciï sobre la interpretació de la LOFCS en relació amb els estatuts d'autonomia i les primeres regulacions de les policies del País Basc, Navarra i Catalunya. I també després de l'aprovació d'una Llei Orgànica sobre protecció de la seguretat ciutadana[12] i d'una altra sobre seguretat privada[13] que amplien les facultats dels Mossos. Però la Llei de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra no s'hauria pogut aprovar sense intenses negociacions polítiques amb l'Estat.

2.3.3. El replegament de la Guàrdia Civil i la policia espanyola

Just després de l'aprovació de la Llei, l'Estat i la Generalitat signen un document en el marc de la Junta de Seguretat de Catalunya que significarà un abans i un després de la refundació del Cos. Aquest acord, tot i que en un marc jurídic bàsic, estableix que el desplegament territorial dels Mossos començarà l'1 de novembre del mateix 94 a la comarca d'Osona. En lloc de definir les funcions de la Policia de la Generalitat, la Junta de Seguretat descriu les competències que l'Estat es reserva en matèria policial un cop finalitzat el desplegament. Es tracta, en definitiva, del reconeixement definitiu de la Policia de la Generalitat i de la Llei que la regula per part de l'Estat. Un avenç aconseguit com a contrapartida pel suport de CiU a Felipe González a les Corts. Malgrat tot, entre les competències que es guarden les FCSE, hi destaca la permanència de la capacitat d'intervenció en el manteniment de l'ordre públic, el monopoli de les relacions policials internacionals, el tràfic de drogues, el terrorisme, armes i explosius, seguretat privada i policia administrativa en relació amb les normes de l'Estat i trànsit per carretera. Malgrat aquest

[12] Llei Orgànica 1/1992, de 21 de febrer (Protecció de la Seguretat Ciutadana).

[13] Llei Orgànica 23/1992, de 30 de juliol (Seguretat Privada).

nivell de detall, l'acord també inclou un punt totalment obert i que serveix perquè l'Estat es guardi les espatlles. Segons el text, les FCSE podran intervenir en les investigacions que els atribueixi l'Estat "per la seva gravetat, encara que no excedeixin l'àmbit territorial de Catalunya".

El 1994, la Guàrdia Civil i la policia estatal inicien la retirada i els Mossos comencen un desplegament que dura 14 anys. Els primers Mossos com a policia integral es despleguen a Osona i els últims ho fan el 2008 al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre.

El 1997, en ple desplegament, els Mossos també incorporen les competències de trànsit a través d'una Llei Orgànica[14], la primera que s'aprova en relació amb Catalunya a l'empara de l'article 150.2 de la Constitució, que preveu la transferència de competències a les comunitats autònomes. Es tracta d'una contraprestació del suport de CiU a la investidura de José María Aznar com a president de l'executiu espanyol i que estava prevista en l'anomenat "pacte del Majèstic".

Després de tot això, la Constitució, la LOFCS i l'Estatut queden obsolets i superats pels acords polítics en matèria de Seguretat Pública. Dit barroerament, els Mossos passen de vigilar els edificis de la Generalitat i fer d'escorta dels consellers a ser la veritable policia de Catalunya.

2.3.4. El marc legal actual

Actualment, el marc de referència pel que fa a les competències dels Mossos d'Esquadra és l'Estatut del 2006 impulsat sota la presidència de Pasqual Maragall, que eleva de rang els acords pels quals la Policia de la Generalitat ha incorporat competències al llarg dels últims 23 anys. Respecta al del 1979, l'Estatut esborra pràcticament totes les referències a les FCSE i fa desaparèixer articles sencers del text del 1979. Per exemple, no es fa esment a les seves competències, s'elimina l'obligatorietat de cobrir les places de comandament amb personal de les Forces Armades i les FSCE i tampoc es fa referència a la capacitat d'intervenció en ordre públic per garantir els interessos de l'Estat. El nou Estatut també reformula la composició de la Junta de Seguretat. El màxim òrgan de coordinació policial Estat–Generalitat passa de bicèfal a tenir una única presidència que recau sobre el President del Govern. A més, aquest òrgan perd la capacitat de fiscalització que tenia sobre l'organització i el creixement del Cos. El nou text estatutari recull que la Generalitat és la responsable de la Seguretat Pública a Catalunya, incorpora les competències de trànsit i la presència en els grups de treball de policia internacionals –encara que no se'n pugui formar part com a membre de ple dret–. Deixa clara la facultat de policia administrativa en relació amb les normes catalanes i, també, les espanyoles. Dóna capacitat plena de policia judicial i per a la investigació criminal, incolent-hi les diverses formes de crim organitzat i terrorisme. Tot i això, s'ha de tenir en compte que la LOFCS continua vigent.

[14] Llei Orgànica 6/1997, de 15 de desembre (Transferència competències de trànsit).

3. Anàlisi del període aleatori

3.1.1. Motius de l'aparició del Cos dels Mossos d'Esquadra

Durant aquest període, s'observa una alteració provocada per dos factors. La proximitat de les eleccions municipals i el judici del "cas Tous". El primer, perquè condiciona la paginació dels diaris. El segon, perquè dispara les declaracions policials sobre la investigació d'homicidis. En concret, la celebració del procés contra el gendre dels Tous fa que les pàgines en relació amb la investigació d'homicidis superin totes les altres en els quatre diaris amb un 28% de la quota. Com que és una proporció alterada per un cas extraordinari, l'anàlisi se centra en les altres dades.

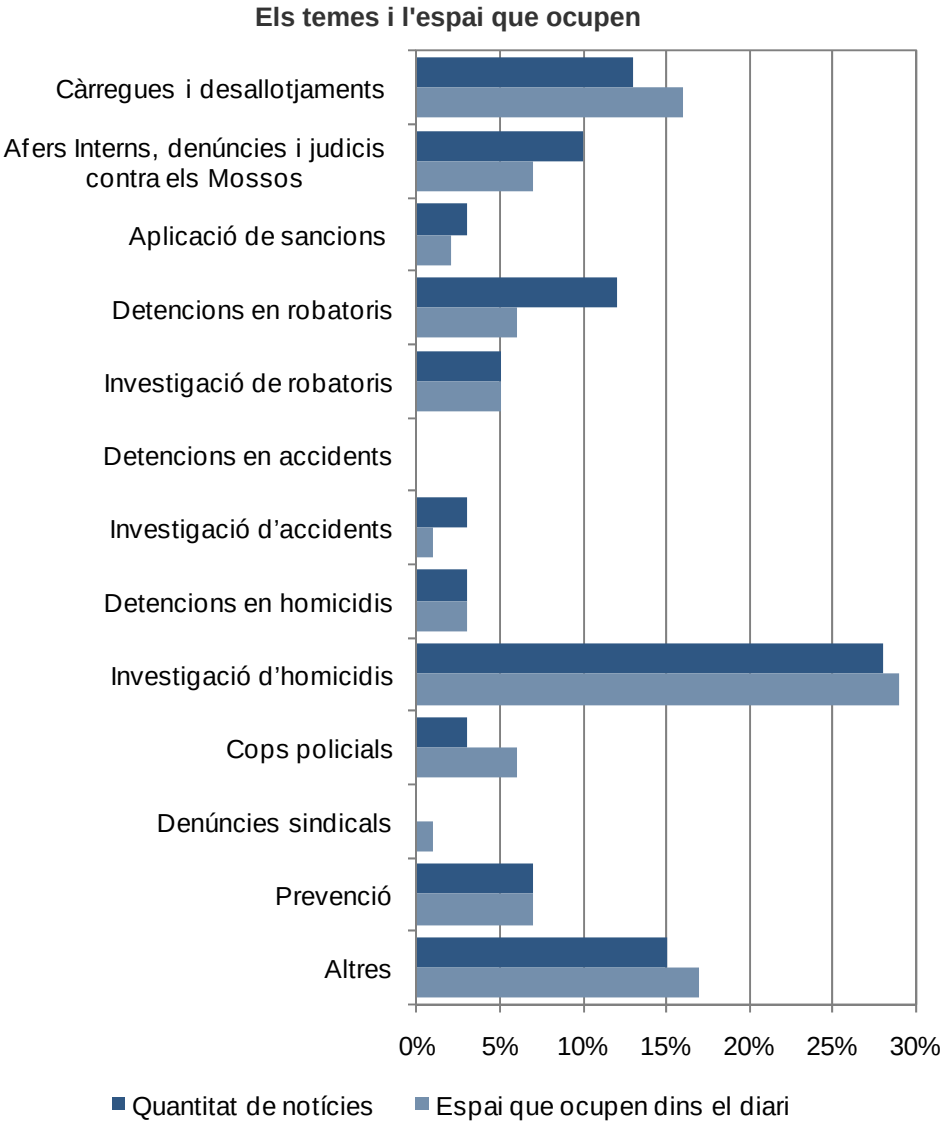

De la resta, en destaca la quantitat de notícies sobre càrregues i desallotjaments (13%); detencions per robatoris (12%); Afers Inters, denúncies i judicis contra els Mossos (10%); informació de servei i prevenció (7%); investigació de robatoris (5%) i d'accidents (3%); cops policials contra grups organitzats (3%); detencions per homicidis (3%) i aplicació de sancions (3%).

L'anàlisi també posa de manifest que no hi ha relació forçosa entre el nombre de notícies publicades sobre cada tema i l'espai que les peces ocupen als diaris. Per exemple, tot i que es publiquen el doble de notícies sobre detencions per robatoris que per la seva investigació, tots dos casos tenen el mateix espai a les pàgines del diari.

En 27 dies de rutina informativa sobre els Mossos d'Esquadra, els quatre diaris analitzats han publicat 179 notícies. Si es deixa al marge l'alteració del capítol d'investigació d'homicidis (28%) i les informacions anomenades "Altres" (15%) i que no es poden incloure en cap dels apartats d'aquesta classificació, les notícies sobre actuacions amb connotacions generalment negatives sumen el 34% de l'aparició de la Policia als mitjans de comunicació. En aquest apartat s'hi inclouen les notícies sobre càrregues i desallotjaments, Afers Interns i denúncies contra els Mossos, aplicació de sancions i investigació de robatoris i accidents no resolts.

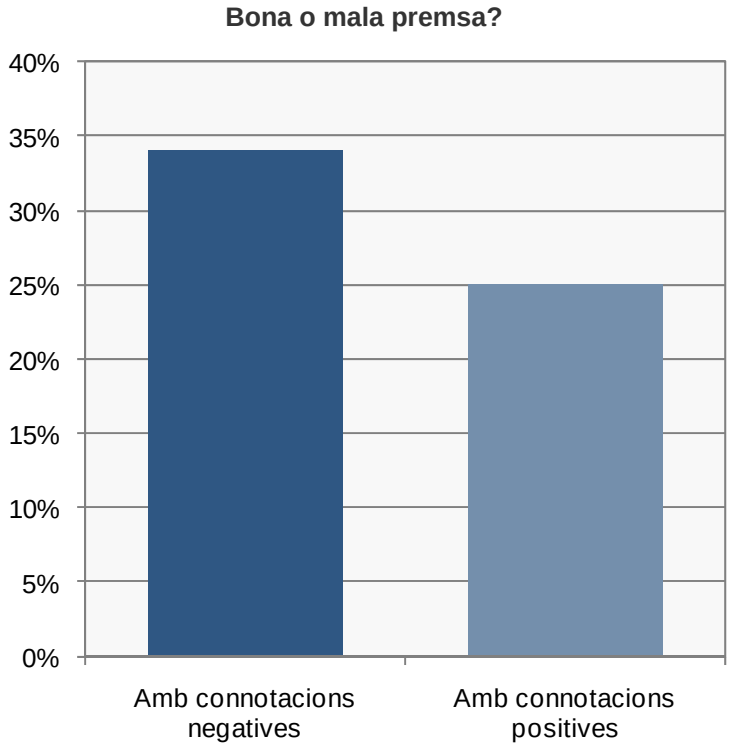

En canvi, els robatoris i els homicidis resolts amb una o més detencions, els cops policials i les notícies de servei i prevenció només sumen el 25% de les informacions relacionades amb el Cos. Això passa malgrat l'esforç de l'oficina de comunicació dels Mossos d'Esquadra per difondre les principals detencions, que generen més notícies que els processos d'investigació. De fet, els mitjans publiquen el doble de detencions que d'investigacions.

De totes les notícies, els diaris només n'han situat el 4% a la portada. L'*Avui* n'ha fet quatre, *El Periódico* i *La Vanguardia* n'han fet dues i l'*Ara* no n'ha fet cap. Els protagonistes de la meitat de les portades són els agents de la Brigada Mòbil.

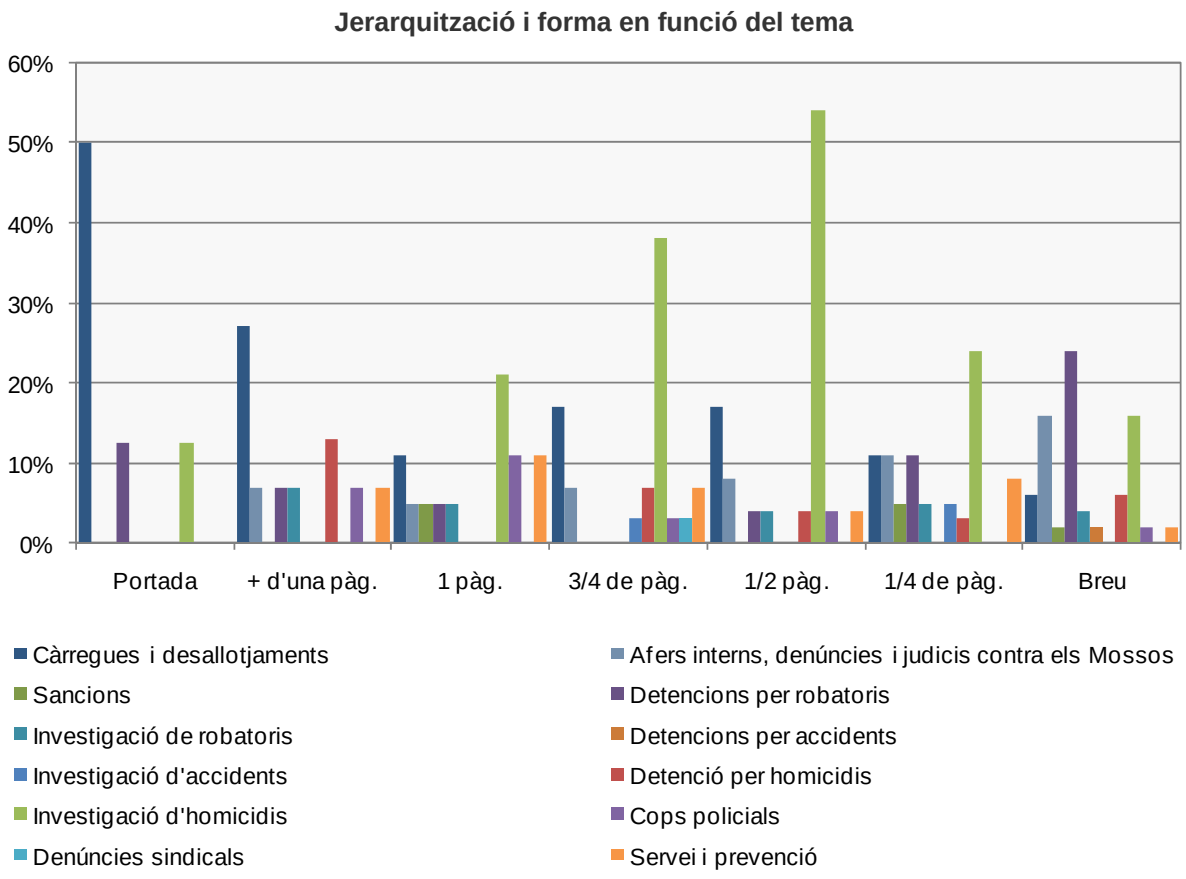

A banda de les portades, les càrregues i desallotjaments són, amb diferència, els temes que obtenen més espai per a cadascuna de les notícies publicades. Les notícies dels antidisturbis són les que obtenen més d'una pàgina amb més facilitat. De fet, si s'obvia el "cas Tous", les càrregues i desallotjaments també serien el tema que aconsegueix més pàgines senceres, tres quarts de pàgina, mitges pàgines i quarts de pàgina. En canvi, el tema estrella de les columnes de breus són les detencions per robatoris.

3.1.2. Quantitat i profunditat de les informacions

Durant el primer període, la capçalera que publica més informacions relatives a la Policia de la Generalitat és el diari *Avui* (32%), que n'escriu un terç més que l'*Ara* (20%) i *La Vanguardia* (23%). En canvi, els tres diaris hi dediquen el mateix espai (entre el 21 i el 23%). D'això se'n desprèn que l'*Avui* és el diari que més publica però el que menys aprofundeix en les informacions en què intervenen els Mossos d'Esquadra. En canvi, *El Periódico* (26%) és el segon en quantitat, però el primer en profunditat perquè és el que dedica més espai a cada notícia (30%).

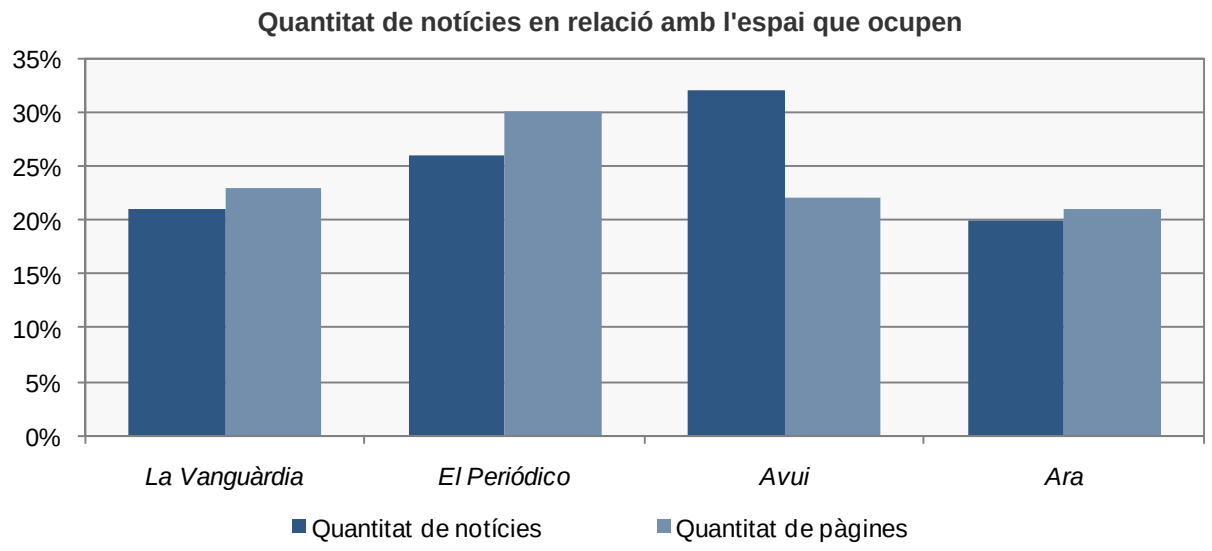

Durant el període analitzat, els diaris *Ara* i *El Periódico* han marcat agenda pròpia amb diversos temes. D'*El Periódico* en destaquen els relacionats amb els "llauners", el "top manta", la iniciativa per convertir els vigilants del metro en autoritat pública i les patrulles de vigilants per evitar robatoris al camp de l'Empordà. L'*Ara*, a més d'aquest últim tema, també ha aprofundeix en la "febre" dels robatoris de coure, els nens robats del franquisme i els robatoris a les portes dels centres educatius. En el cas de l'*Ara*, és habitual que no publiquin una nota de premsa amb informació policial i que, en canvi, aparegui un reportatge en profunditat sobre la qüestió una o dues setmanes després. Aquests dos diaris són qui més informació pròpia produeixen, seguits de l'*Avui*, amb un reportatge sobre les dificultats que genera la separació dels jutjats per la persecució dels lladres de l'AP7.

3.1.3. El suport fotogràfic

En la quantitat de fotografies per notícia, destaca el que els diaris defineixen com a "cops policials contra grups de delinqüència organitzada". Les informacions sobre aquests fets són les úniques que inclouen més d'una fotografia dels Mossos per a cada notícia. En següent lloc, hi queda el capítol de detencions per homicidis. En aquest cas, en pràcticament totes les notícies hi apareixen els Mossos.

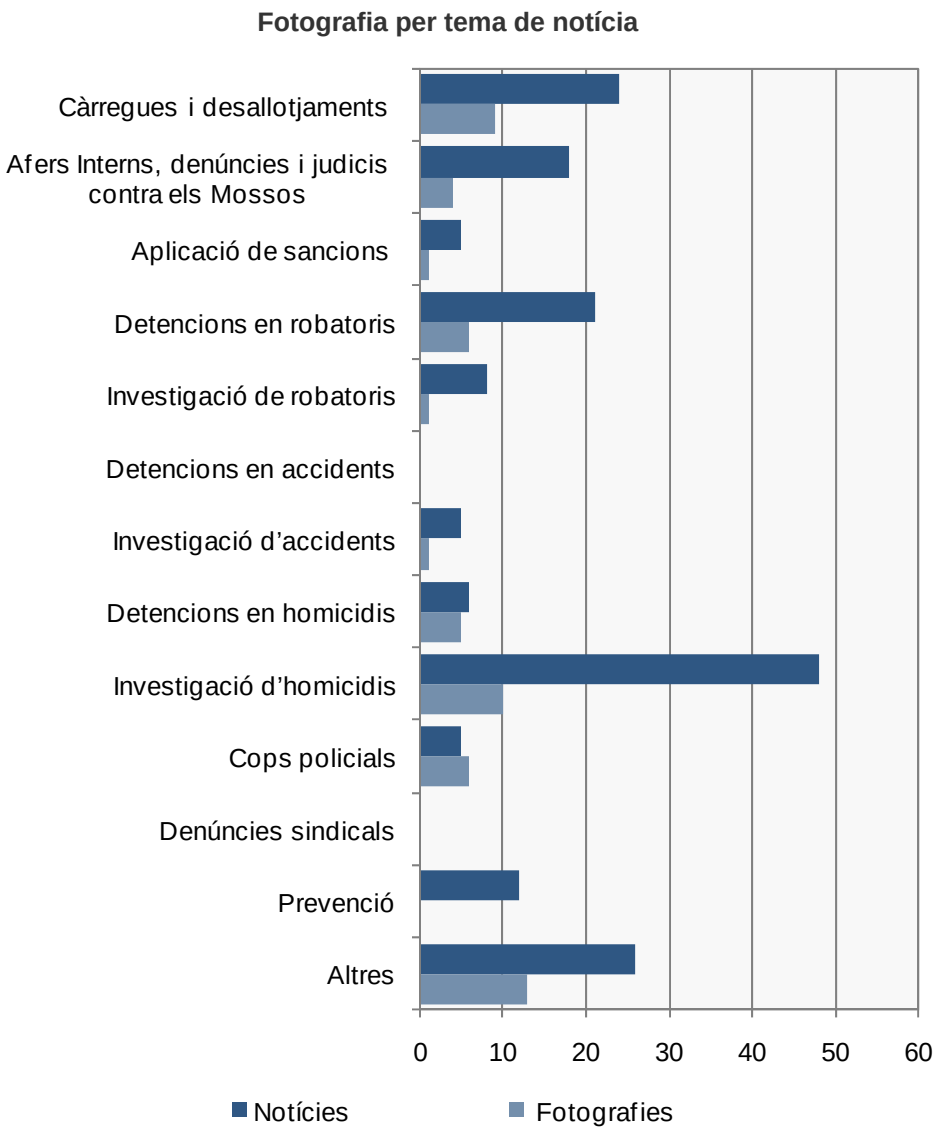

Sigui com sigui, en números absoluts, la quantitat d'imatges és molt inferior a les relatives a la investigació d'homicidis i de càrregues i desallotjaments, que destaquen per sobre la resta de la classificació. Les instantànies dels Mossos fent ús o ostentació de la força sumen el 16% del total i durant el període d'anàlisi només s'han vist superades per les fotografies del judici del "cas Tous".

En canvi, no apareixen o són residuals les fotografies de Mossos relacionades amb temes de servei o prevenció, denúncies sindicals, investigació d'accidents, investigació de robatoris ni aplicació de sancions.

Per a fer aquesta comparativa només s'han quantificat les fotografies on apareixen expressament els Mossos d'Esquadra. És per això que la relació notícia/fotografia és tan baixa, perquè no totes les notícies que fan referència a les accions del Cos inclouen imatges dels agents.

Les imatges incloses a l'apartat "altres" són molt nombroses a causa de l'actuació dels artificiers dels Mossos en un autobús a la plaça de Catalunya de Barcelona per una falsa amenaça de bomba.

Tot i que no és una pràctica aplicada a totes les imatges, *El Periódico* és el diari que més es distingeix per tapar les cares dels agents. En canvi, l'*Ara* mai els tapa la cara.

3.1.4. Les fonts

En relació amb les fonts utilitzades pels periodistes, la dada global dels quatre diaris revela un equilibri quasi matemàtic entre les fonts oficials consultades i altres parts implicades directament o indirecta amb la notícia.

Als extrems s'hi troben, d'una banda, el diari *Ara*, que cita el doble de fonts oficials que d'altres parts. I, per l'altra, *El Periódico*, que és qui dóna el 60% de les veus a les altres parts implicades[15]. Durant el període analitzat no hi ha pràcticament cap denúncia sindical recollida pels quatre diaris. Tampoc destaquen les informacions amb informació privilegiada obtinguda directament del Cos i no subministrada pels departaments de premsa.

En qualsevol cas, aquest recompte està, òbviament, condicionat a la identificació de les fonts en cada notícia.

3.1.5. La definició del Cos

La Vanguardia és el diari que utilitza el terme "Policia Autonòmica" més sovint per a referir-se als Mossos d'Esquadra. També ho fan *El Periódico* i l'*Ara* però, en qualsevol cas, és una referència minoritària. L'*Avui* és l'únic rotatiu que evita aquesta qualificació i no apareix en cas dels textos publicats durant el període d'anàlisi. Al marge d'això, la referència majoritària és la fórmula abreujada "Mossos", seguida en aquest ordre per "Mossos d'Esquadra", "Policia" i "forces de seguretat/de l'ordre". Cap periodista s'hi refereix com a "Policia de la Generalitat" ni com a Policia nacional.

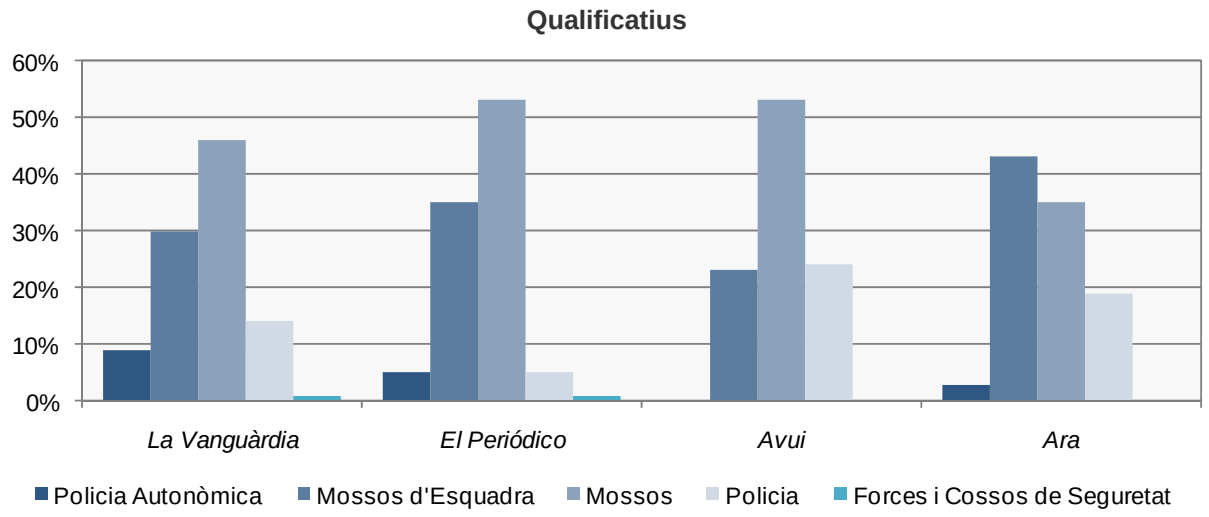

[15] La classificació de les fonts. Oficials: Oficina de comunicació dels Mossos d'Esquadra, Oficina d'Interior, declaracions policials, del conseller o del director de la Policia. No oficials: Directes, sindicals i altres parts.

3.2. Els Mossos en l'opinió publicada

3.2.1. Articles d'opinió

El diari *Ara* és l'únic que, durant el període d'anàlisi, publica dos articles dels noms propis del rotatiu relacionats amb els Mossos d'Esquadra. Tots dos en parlen favorablement, directament o indirecta.

> "El conseller ha aconseguir fet pujar una moral molt malmesa"
> Jofre Montoto, Consell Assesor (*Ara.* 01/05/11)

> "Els okupes que tant havien criticat Joan Saura, potser l'acabaran enyorant perquè Felip Puig és un treballador incansable"
> Pere Martí, periodista (*Ara*. 01/05/11)

El diari, en canvi, publica tres cartes al director amb opinions contràries a la Policia.

> "Les celebracions religioses són pròpies de l'àmbit privat, però estan fora de lloc en un acte institucional".
> Carme Tolosana, Barcelona. Sobre la celebració d'una missa el Dia de les Esquadres. (*Ara*. 17/05/11)

> "He estat apallissat dues vegades pels Mossos d'Esquadra".
> Guillem Bial, Barcelona. Sobre els aldarulls posteriors a la victòria del Barça en el quart clàssic de la temporada. (*Ara*. 05/05/11)

> "A Ponent necessitem molt més que 20 o 30 agents en pràctiques".
> Josep Ramon Sanahuja, delegat sindicat USPAC. (*Ara*. 03/05/11)

Durant aquest període, *El Periódico* també reserva els comentaris negatius a dos articles. Un, escrit en una tribuna per a un membre del moviment dels indignats. L'altre, en una carta al director.

> "Les armes ideològiques ja no les tenen. Les armes físiques són els agents de les forces de l'ordre".
> Álvaro Alsina. Acampat a la plaça de Catalunya. Tribuna (*El Periódico.* 21/05/11)

> "Transmeto la meva impotència. Ni amb la Guàrdia Civil ni amb la Policia Nacional m'havia passat res així".
> Carlos Flohe, Cerdanyola del Vallès. Sobre la falta d'atenció a la comissaria de Lloret de Mar. Carta al director (*El Periódico.* 11/05/11)

3.2.2. Editorials

Però el diari del grup Zeta, en aquest cas a través de l'editorial, també elogia els Mossos.

> "És comprensible que es doni l'estatut d'agent de l'autoritat als vigilants dels transports públics perquè no són temps d'augmentar les plantilles dels Mossos (…) i, si s'augmentessin, tindrien altres prioritats abans que vigilar les andanes".
> Editorial (*El Periódico*. 14/05/11)

Els dos diaris han optat perquè la crítica la facin persones externes a les capçaleres. L'*Ara* no dedica cap editorial als Mossos, igual que l'*Avui* i *La Vanguardia*, que tampoc publiquen cap article d'opinió relatiu als Mossos durant el període analitzat.

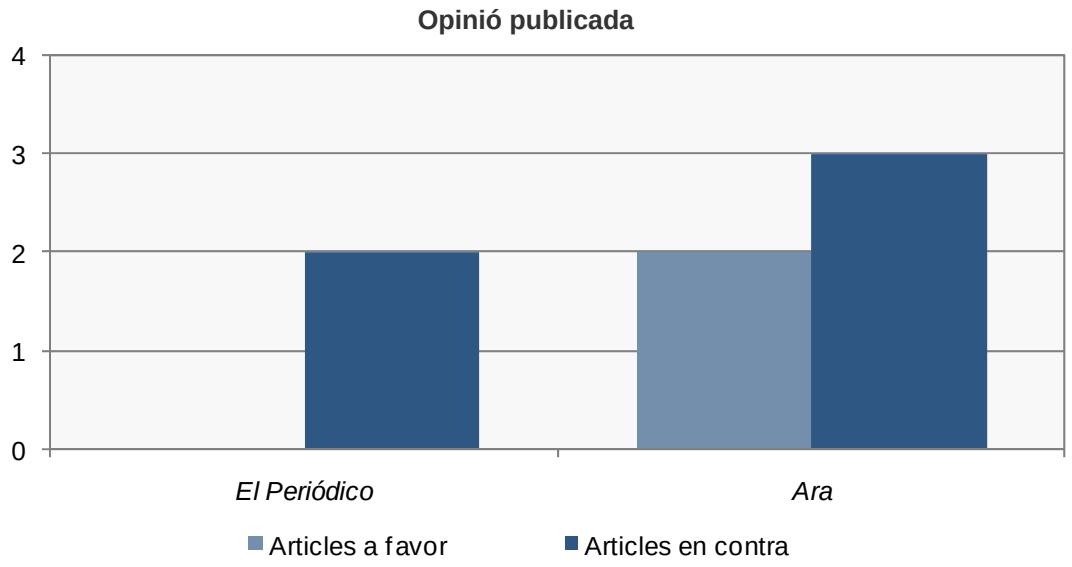

4. Anàlisi del període no aleatori

4.1.1. Motius de l'aparició del Cos dels Mossos d'Esquadra

En aquest segon bloc, el 86% de les notícies publicades en relació amb els Mossos d'Esquadra fan referència a les càrregues i desallotjaments de la Policia en motiu de l'"operació neteja" de la plaça de Catalunya i el posterior intent de paralització del Parlament. Tot i que és cert que els diaris publiquen un 14% d'informacions que no hi estan relacionades, els rotatius els reserven molt poc espai i la informació sobre les càrregues s'endú el 94% de l'espai dedicat a la informació policial.

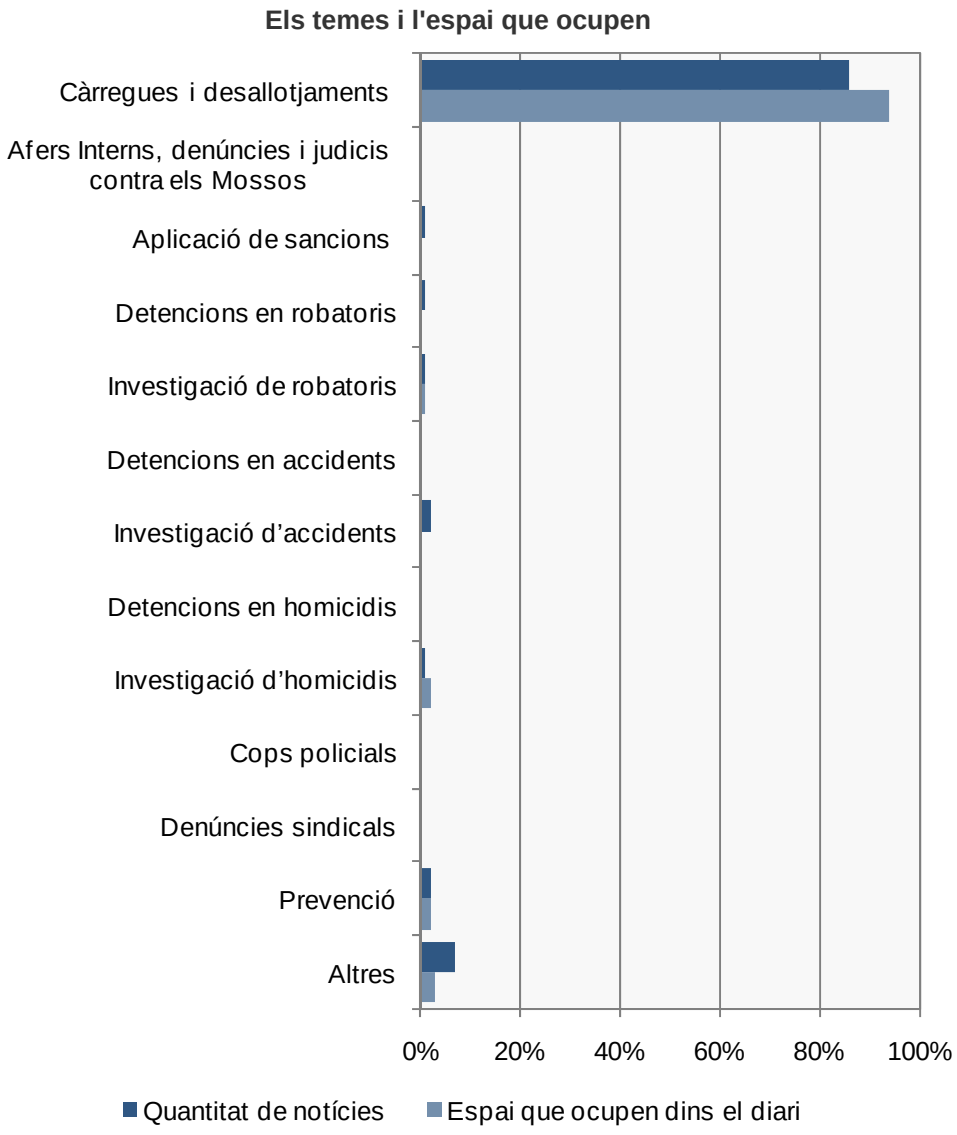

Totes les notícies relacionades amb els Mossos que han estat portada durant aquests vuit dies fan referència a les actuacions a la plaça de Catalunya i a les portes del Parc de la Ciutadella. D'acord amb això, les informacions sobre les càrregues lideren totes les dimensions possibles. Des del breu fins a la pàgina completa.

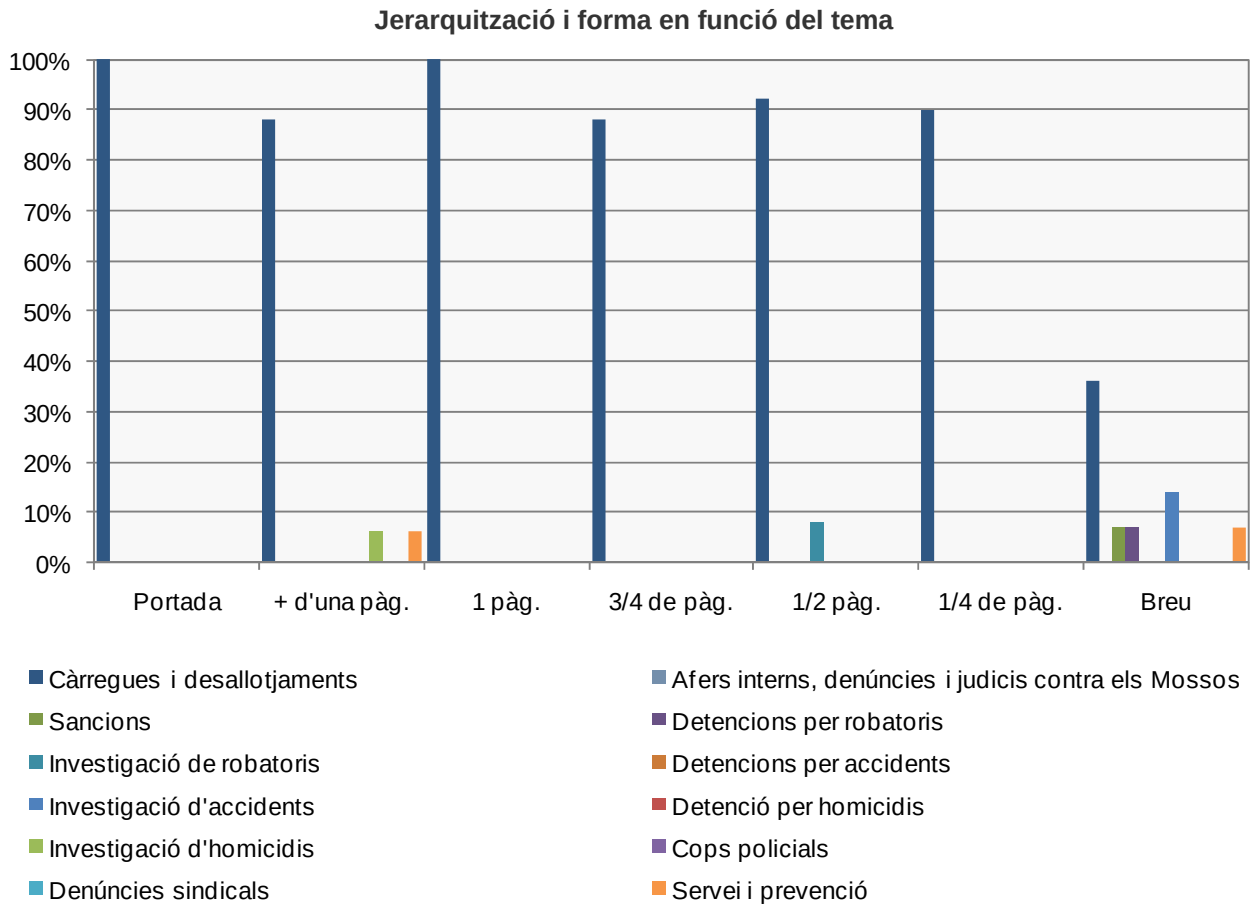

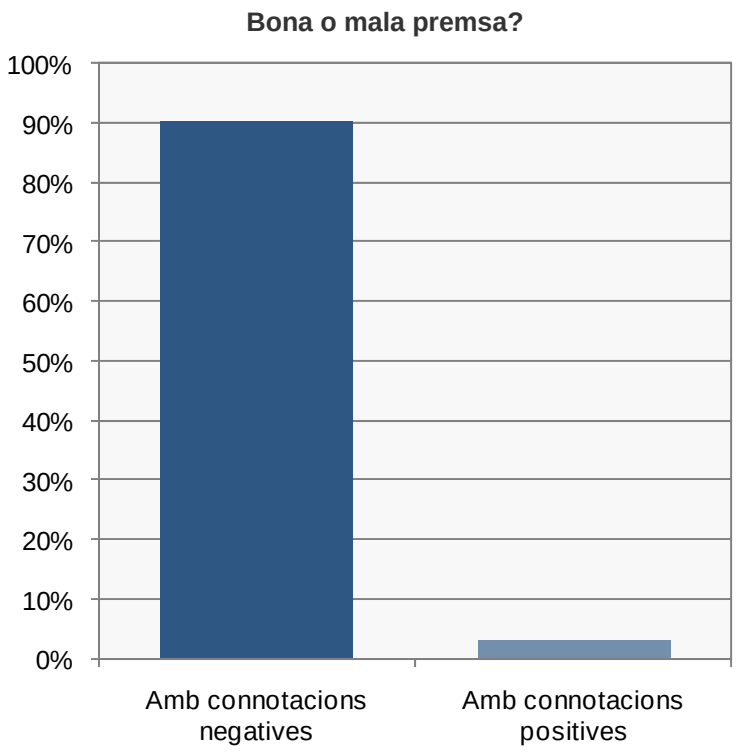

L'*Avui* és l'únic diari que dedica dues portades a l'"operació neteja". En la primera, destaca "l'efecte bumerang" de la "contundència" utilitzada pels Mossos i el saldo de 120 ferits. En la segona, dos dies després, el diari insisteix en la inoportunitat d'un dispositiu mal dissenyat i amb descoordinació entre els Mossos i la Guàrdia Urbana. *El Periódico* i l'*Ara* només hi dediquen la portada de l'endemà. *El Periódico* parla d'una operació policial "fallida", "neteja a garrotades" i destaca els 120 ferits. L'*Ara* assegura que "Puig indigna més" i també subratlla l'efecte contrari de l'operació. *La Vanguardia* també en fa una portada, però és l'únic que no hi dedica el titular principal sinó el més petit. La capçalera del grup Godó es limita a dir que "la neteja acaba en càrrega dels Mossos" i matisa que els ferits són de caràcter lleu.

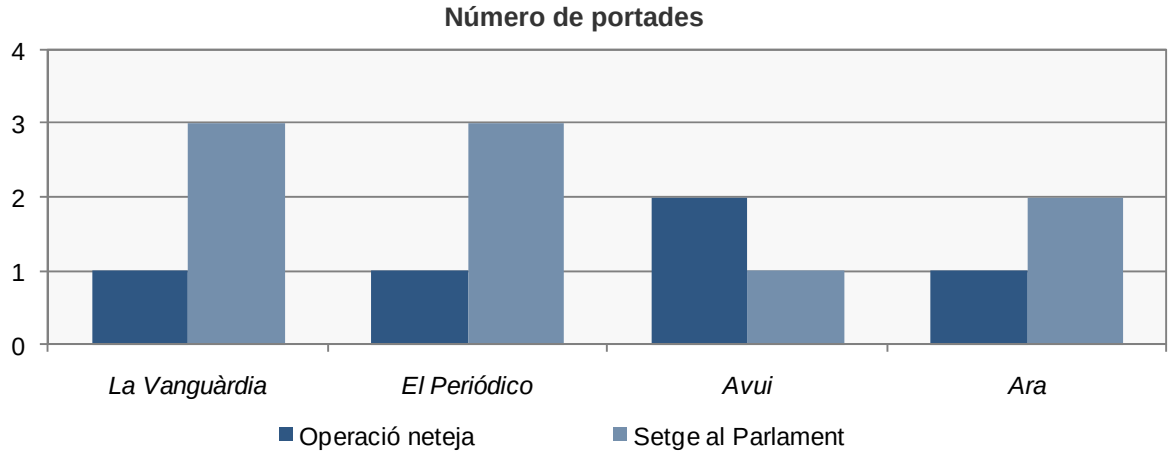

En canvi, després de l'intent de paralització del Parlament, *La Vanguardia* titula "Indignant" a cinc columnes, el mateix espai que hi dediquen *El Periódico*, amb "Assetjats"; l'*Ara*, amb "#aixíno" i l'*Avui*, amb "Indignant". Tots els diaris situen l'editorial de condemna a la portada excepte l'*Avui*.

4.1.2. Quantitat i profunditat de les informacions

De totes les notícies escrites durant els dos episodis, *El Periódico* en signa la majoria (29%) i, a més, és el diari que dóna més espai a cadascuna de les peces (30% del total de pàgines). *La Vanguardia*, en canvi, és la capçalera que escriu menys notícies (20%) i la que menys planes hi dedica (19%). L'*Ara* i l'*Avui* queden empatats entre els dos anteriors.

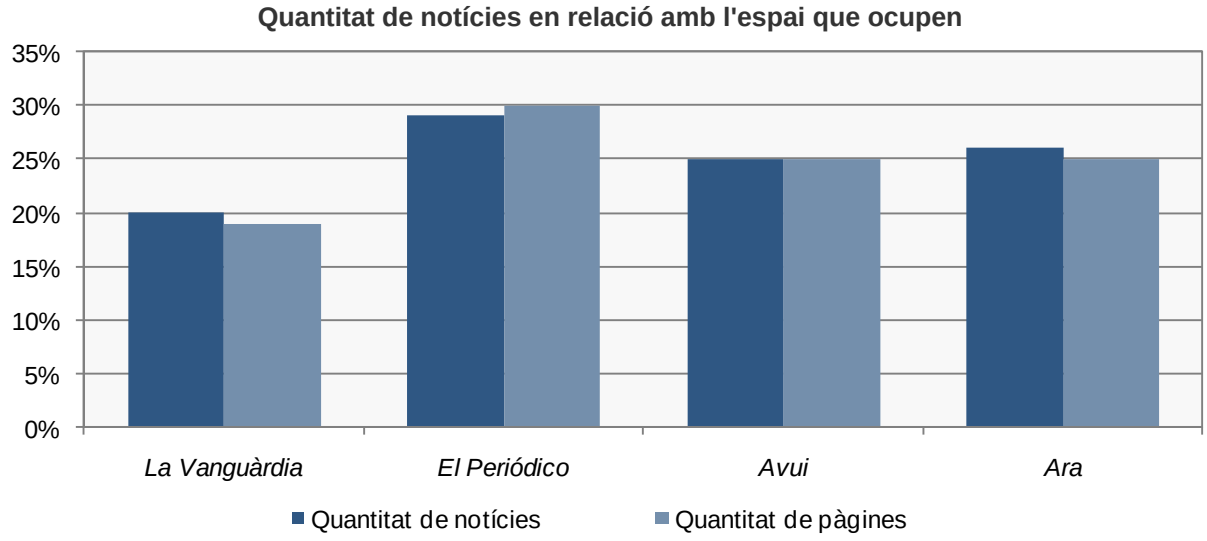

4.1.3. El suport fotogràfic

Durant els dies posteriors a la intervenció policial a la plaça de Catalunya i l'intent de paralització del Parlament, els diaris publiquen 94 fotografies dels Mossos d'Esquadra fent ús o ostentació de la força, és a dir, armats i en formació o carregant contra els manifestants. Si es prenen com a referència les dades del període anterior, els Mossos necessitarien quatre mesos de només bones notícies (detencions per homicidis i robatoris, prevenció, cops policials...) per contrarestar l'impacte negatiu d'aquestes imatges.

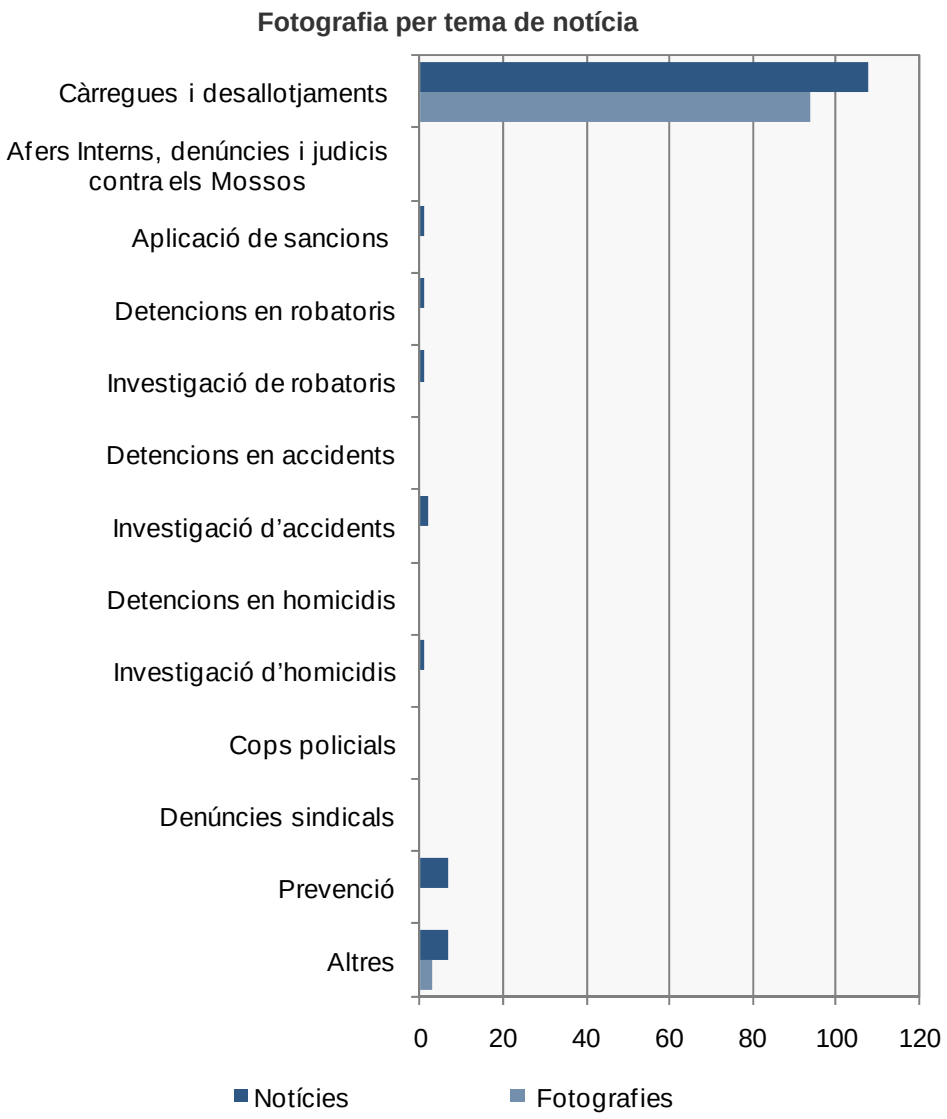

Per diaris, *El Periódico* és la capçalera que ha publicat més imatges de la policia en les intervencions de la plaça de Catalunya i l'intent de paralització del Parlament (32%), seguit per l'*Ara* (31%) i l'*Avui* (22%). *La Vanguardia* és el diari que n'ha publicat menys (15%). A banda de la proporció d'imatges de cada rotatiu, hi ha matisos en la selecció de les fotografies. Per l'espai que ocupen i pel que mostren.

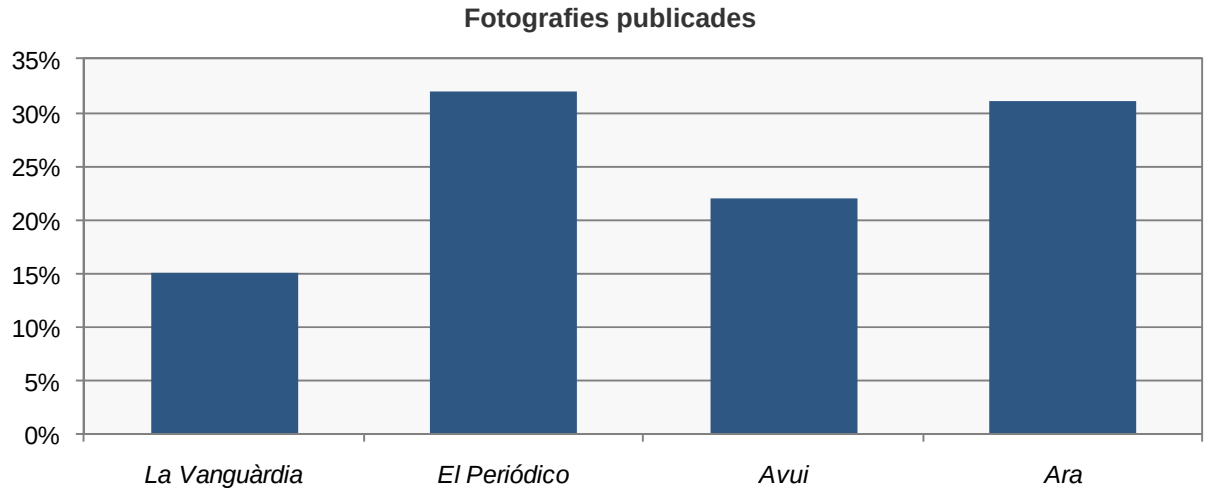

Són significatives les portades del dia després de l'"operació neteja". L'*Ara*, *El Periódico* i l'*Avui* obren amb fotografies a quatre i cinc columnes amb el titular principal dedicat a l'acció policial i amb imatges de violència explícita, és a dir, amb els Mossos pegant els manifestants asseguts a terra. En canvi, la fotografia principal de *La Vanguardia* és del futbolista Leo Messi. La imatge de la intervenció policial acompanya el títol més petit de la portada i els Mossos hi apareixen protegits amb escuts i sense utilitzar les porres. A les pàgines interiors, *La Vanguardia* només hi inclou una fotografia dels Mossos fent ús de la força: arrenquen cebes, és a dir, que retiren, un per un, amb força però sense pegar, els manifestants asseguts a terra. En canvi, a la resta de les capçaleres, hi ha amplis reportatges sobre les càrregues i les detencions. L'*Avui* i *El Periódico* són els rotatius que publiquen les imatges més violentes per part dels Mossos. En canvi, no hi ha cap diari que inclogui la violència exercida per una part dels 'indignats', que es va produir després del trencament del cordó policial i durant la retirada dels Mossos i la Guàrdia Urbana de la plaça de Catalunya.

En relació amb l'intent de paralització del Parlament, la capçalera del grup Godó publica una fotografia de tres Mossos reduint un manifestant a terra per detenir-lo. És la imatge més violenta publicada per aquest diari al llarg dels dos episodis. *La Vanguardia* també és l'únic diari que publica una imatge dels Mossos dirigint-se a les persones concentrades davant les portes del Parlament amb la intenció de pactar les condicions de la concentració i advertir-los de les possibles conseqüències de les seves accions. Sobre l'acció de protesta al Parlament, destaca la quantitat d'imatges publicades per *El Periódico* que constaten l'actitud violenta d'alguns dels manifestants que pretenien impedir l'entrada dels diputats a la cambra catalana.

4.1.4. Les fonts

Durant els dos episodis destaquen els relats fets pels periodistes de tots els mitjans i la poca presència de fonts oficials en els textos. A banda de les declaracions del president, el conseller d'Interior i el director de la Policia, en la major part dels casos, només es fan servir les oficines de comunicació dels Mossos i d'Interior per subministrar les dades de ferits i el número d'efectius dels cossos policials que hi intervenen.

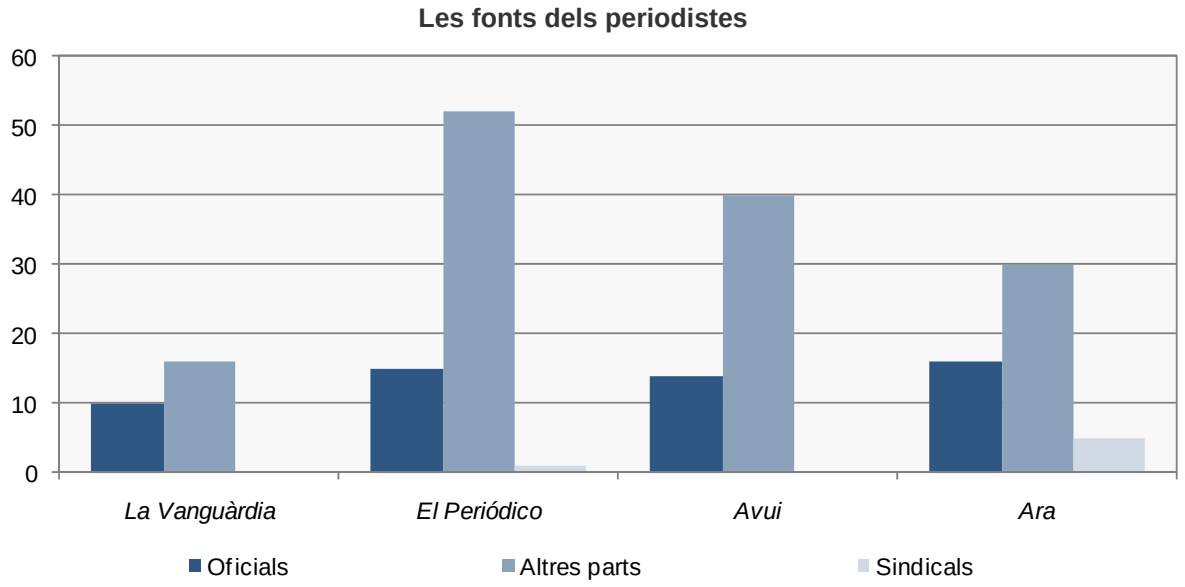

En canvi, tenen molt pes les altres parts implicades, que inclouen els membres del moviment d''indignats', testimonis dels fets, reaccions a les xarxes socials, de l'àmbit acadèmic, del cultural i del polític. En concret, només tres de cada 10 són fonts oficials.

Al marge dels articles d'opinió, que no estan recollits en aquesta classificació, de totes les declaracions recollides, és remarcable l'esforç fet per publicar reaccions. De totes les que s'han publicat en els quatre diaris, *El Periódico* en té el 35%, l'*Avui* el 28% i l'*Ara* el 25%. *La Vanguardia*, amb el 12% del total publicat, és el diari que recull menys reaccions sobre els fets inclosos en aquest període.

4.1.5. La definició

En aquest segon període, es confirma que l'*Avui* és l'únic dels quatre diaris analitzats que mai es refereix als Mossos d'Esquadra com a policia autonòmica. En canvi, ho tornen a fer, en aquest ordre, *El Periódico*, l'*Ara* i *La Vanguardia*.

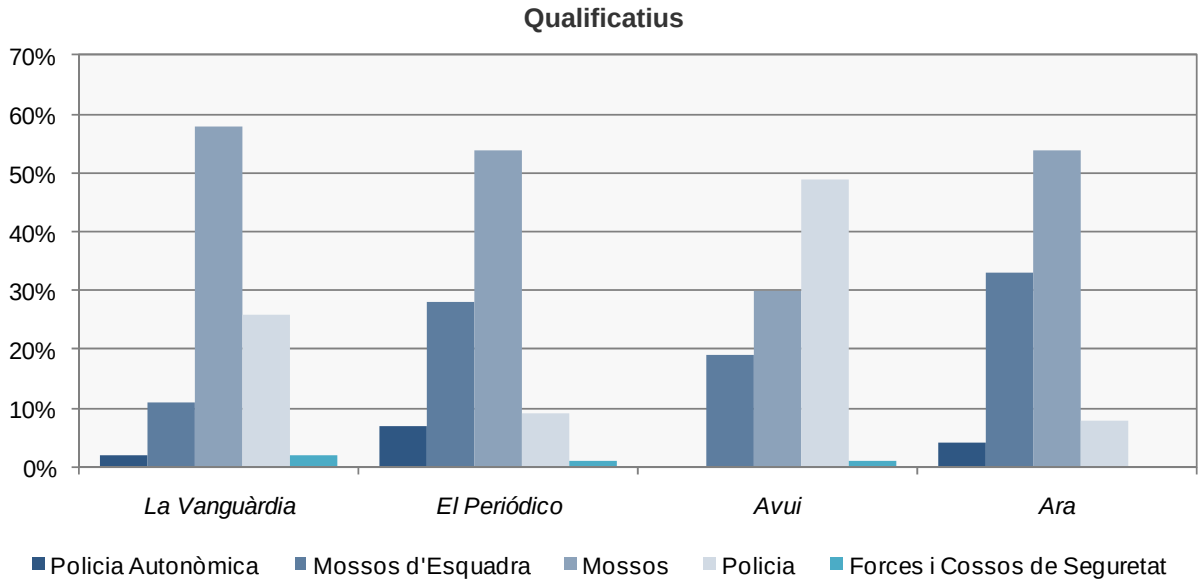

4.2.1. Articles d'opinió

Els dies posteriors als dos episodis s'escriuen 56 articles d'opinió que parlen directament dels Mossos d'Esquadra, del disseny dels dispositius i de l'ús de la força. L'*Ara* (31%) i *El Periódico* (29%) són els dos diaris que inclouen més espais d'opinió dedicats a la Policia. L'*Avui* (16%) és el que menys espai dedica al debat estrictament centrat en les actuacions policials.

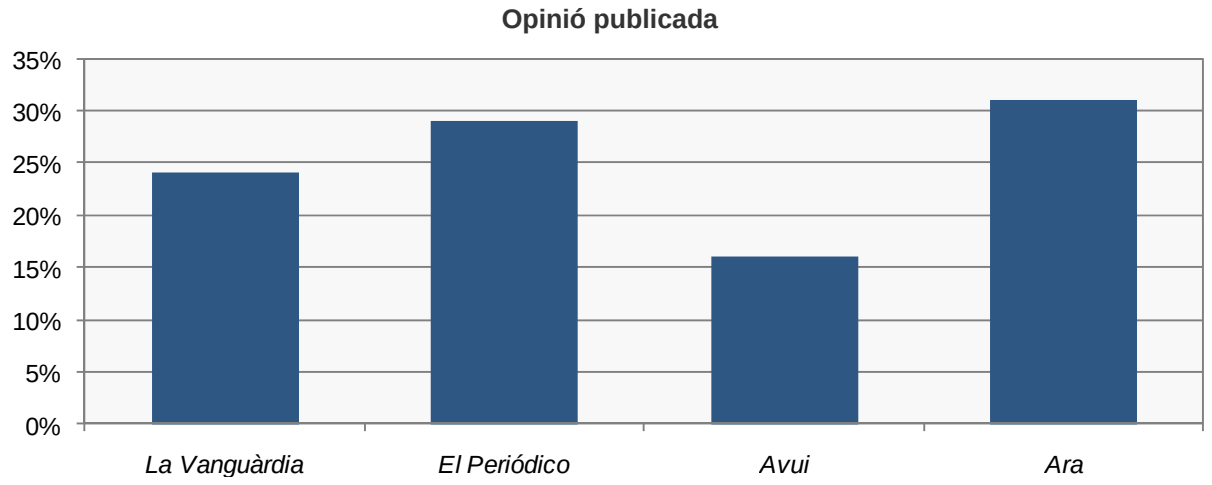

Quant a les opinions expressades, el diari que censura les accions dels Mossos més enèrgicament és *El Periódico*, amb 9 de cada 10 articles en contra. El segueixen l'*Ara* i *La Vanguardia*, amb 7 de cada 10 opinions contràries. En canvi, l'*Avui* en dóna la opinió més ponderada, pràcticament amb la meitat dels articles a favor i l'altra meitat en contra, però amb un lleuger avantatge per als partidaris de les actuacions policials. Però aquestes dades també tenen matisos.

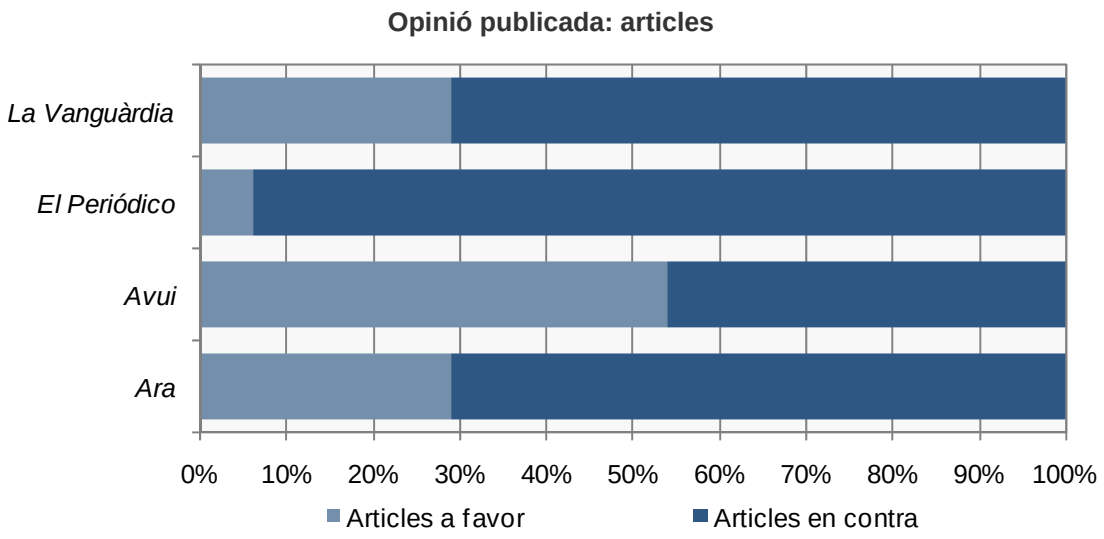

En el cas de l'*Avui*, la major part de les opinions estan expressades a través de les cartes al director i són els lectors qui decanta la balança cap als partidaris de les actuacions policials. Diuen coses com "qui no vulgui pols que no vagi a l'era", "les persones han d'actuar civilitzadament i la policia ha de mantenir l'ordre" i "no pot ser que sempre es dubti de les intencions de la policia". Els opinadors del diari que fan referència explícita als Mossos són Salvador Garcia-Arbós, que es pregunta "què li devia passar pel cap al conseller" quan va ordenar la intervenció a la plaça de Catalunya i Manuel Cuyàs, que qualifica l'"operació neteja" de fracàs. Cuyàs però, en un altre article posterior a l'intent de paralització del Parlament, es mostra partidari que s'utilitzin "tots els mitjans" per evitar que es repeteixin situacions similars. L'*Avui* és el diari que dedica menys opinadors a parlar sobre les actuacions policials.

La columnista que més suport ha donat als Mossos d'Esquadra durant els dos episodis ha estat Pilar Rahola des de les pàgines de la Vanguardia. Sempre a favor. La periodista justifica que "si la policia demana entrar, els ocupants ho han de permetre. Si no, la policia els ha de treure a la força"; "Hem mimat els indignats i criminalitzat la policia. Què esperàvem?" i "s'ha considerat normal, progre i divertit demonitzar els Mossos, com si no fossin una policia democràtica". Francesc-Marc Àlvaro també es posa al costat dels Mossos quan critica el president de Justícia i Pau, Arcadi Oliveras, per insinuar que els Mossos podrien ser els instigadors dels aldarulls. A l'altre extrem, s'hi situa el periodista Albert Gimeno, que critica els Mossos en dues ocasions, però per falta de duresa contra els manifestants. Gimeno es mostra crític amb els dispositius de la plaça de Catalunya i del Parlament. En relació amb el primer, assegura que "la policia no fuig", que "si es passa a l'acció s'ha de fer sense vacil·lacions" i que la imatge dels Mossos marxant "com covards" pot "ferir la consciència democràtica de molts". Sobre el segon, critica que no es carregués i que no es demanés ajuda a la policia espanyola ni la Guàrdia Civil si és que faltaven efectius de Mossos.

Per la seva banda, Víctor Amela es mostra crític amb menys matisos. Parla d"inoperància quasi zero dels Mossos". El periodista Enric Juliana critica els Mossos i lloa la feina feta per la policia espanyola a Madrid. Assegura que els serveis d'informació dels Mossos han fallat i que, en canvi, el CNI ha tingut informació més precisa sobre les intencions dels 'indignats' i que ha evitat mals majors a la capital de l'Estat.

Amb la Vanguardia, passa el contrari que amb l'*Avui*. Hi ha més articles dels opinadors en nòmina del diari i la majoria dóna suport a l'acció policial, però ho compensen els seus lectors amb cartes al director que inclouen expressions com "càrrega indiscriminada" i "actuació desmesurada".

El Periódico és la capçalera que condemna més clarament les accions policials amb més del 90% les opinions en contra. Els opinadors en nòmina o articulistes de tribuna escriuen contra les càrregues i els dispositius dels Mossos són Álvaro Alsina, Perico Pastor, Ferran Monegal, Juancho Dumall, Joan Barril, Jordi Puntí, Nacho Corredor, Joan Queralt i Emma Riverola. En resum: "Violència desproporcionada", "abús d'autoritat i cinisme" i "falta de previsió per a la protecció dels diputats". Un terç de les opinions recollides pel diari són cartes al director que, en aquest cas, es manifesten en la línia del rotatiu.

A l'*Ara*, l'opinador que més insisteix en els dispositius i les accions policials és Sebastià Alzamora, que hi fa referència en quatre articles. Dos, en defensa de la policia. En el primer, ve a dir que alguna manifestants han arribat al clímax fent calbots a la policia i es qüestiona si tot plegat ha valgut la pena. En el segon, se suma a les crítiques a Arcadi Oliveras per haver sembrat el dubte que la policia podria estar darrere dels aldarulls. I n'escriu dos mesos en contra. En el primer, assegura que els mossos són "l'exemple categòric de com es maten

mosques a canonades". En el segon, critica que el conseller Puig centri el motiu del rebuig a les actuacions policials en l'emissió d'"imatges que afecten la sensibilitat de les tietes".

Les cartes al director publicades per aquest diari també insisteixen en un "ús abusiu de la força" i qualifiquen les actuacions de "desmesurades", "excessivament violentes" i "frustrants".

4.2.1. Editorials

El Periódico també és el diari que més ha parlat de les actuacions policials en els seus editorials. La capçalera del grup Zeta n'hi inclou tres. En canvi, la resta de diaris només en publiquen un cadascun.

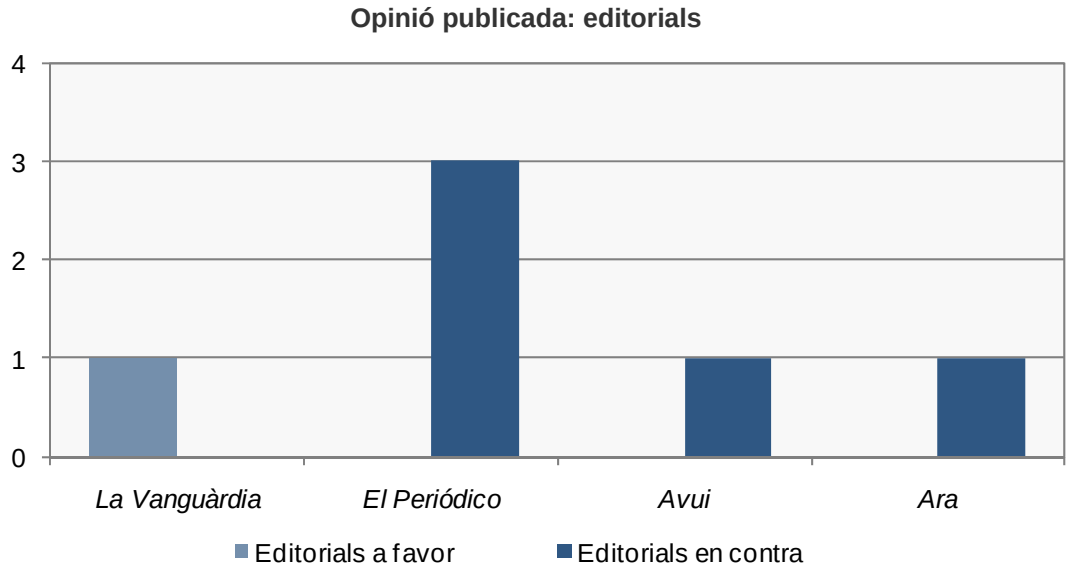

Però què passa quan són els diaris qui es mulla directament i no ho fan a través de la selecció de les cartes al director ni dels articles dels periodistes i opinadors amb noms i cognoms? *El Periódico* és qui més es compromet. És el diari que dedica més editorials a les actuacions i dispositius dels Mossos. Tots tres molt crítics amb la policia i la conselleria d'Interior.

El primer editorial l'escriu després de l'actuació a la plaça de Catalunya. El diari considera que va ser una intervenció desproporcionada i amb un preu injustificat. També es qüestiona si van faltar agents i va fallar la coordinació entre cossos policials. El segon editorial l'escriu l'endemà de les protestes davant del Parlament i vincula el paper de la Policia amb els fets de la plaça de Catalunya. Posa en dubte que la policia sigui capaç d'actuar al marge de les crítiques i de mesurar la força amb què cal actuar en cada cas. I, el tercer, el publica dos dies després del l'acció dels manifestants. En aquest últim, el diari censura que els dos dispositius policials més destacats de l'etapa Felip Puig hagin estat un fracàs.

> "L'escomesa dels antiavalots va ser d'una desproporció inusitada. I el recompte de ferits, un preu tan alt com injustificat." "Després del presumpte sanejament de la plaça, els ocupants hi van tornar en un nombre encara més gran i les protestes es van estendre per tot el país."
> Editorial (*El Periódico*. 28/05/11)

> “Que el desastrós resultat de l’operació neteja dels Mossos d’Esquadra del 27 de maig a la plaça de Catalunya no pot justificar que ahir la conselleria d’Interior no disposés d’un pla preventiu per protegir els diputats menys aparatós que la utilització d’helicòpters.”
> Editorial (*El Periódico*. 16/06/11)

> “No és admissible que s’hagin muntat dos dispositius erronis en menys d’un mes. Per excés o per defecte.”
> Editorial (*El Periódico*. 17/06/11)

Els diaris *Ara* i *Avui* també s’hi manifesten contraris en les úniques referències als operatius que els diaris fan als seus editorials de l’endemà de l’”operació neteja”. L’*Avui* destaca que l’actuació va ser contraproduent i l’*Ara* subratlla que la policia no pot pegar ciutadans que actuen pacíficament. Els dos diaris vinculen l’actuació dels Mossos d’Esquadra a les ganes del titular d’Interior de distanciar-se del seu antecessor i mostrar mà dura contra els moviments alternatius.

> “El resultat final de l’acció ha estat contraproduent.” “Davant la contundència policial, un ampli sector de la ciutadania ha respost amb més suport als acampats.” “L’efecte crida ha fet multiplicar el risc.” “Desallotjament fallit.”
> Editorial (*Avui*. 28/05/11)

> “La imatge d’agents de la policia colpejant ciutadans pacífics és injustificable.” “Una actuació de neteja no pot acabar mai amb més d’un centenar de ferits.” “Els indignats són avui víctimes.” “Puig ha fet créixer la indignació i al final som on érem.”
> Editorial (*Ara*. 28/05/11)

> “El Govern té l’obligació d’utilitzar a fons tots els mitjans policials que tingui a l’abast per garantir l’ordre públic i el funcionament de les institucions.”
> Editorial (*La Vanguardia*. 16/06/11)

La Vanguardia no publica cap editorial fins que es produeix l'acció de protesta davant del Parlament. L’endemà, en l’única referència a la policia en els seus editorials, demana al Govern que utilitzi a fons tots els mitjans a l’abast, del que es podria despendre que, si és necessari, demani ajuda a la policia espanyola i la Guàrdia Civil per reprimir les protestes.

5. Anàlisi de la premsa internacional

5.1. La definició

Els mitjans de comunicació internacionals fan referència als Mossos d'Esquadra sense cap criteri, de manera confusa i incoherent. Confusa perquè arriben a definir el cos de sis maneres diferents. I incoherent perquè la manera de referir-s'hi no es manté quasi mai en els articles publicats per un mateix diari. Com que l'estil en relació amb el tractament dels Mossos és aleatori, no es pot fer una classificació rigorosa. Tot i això, es poden destacar les tendències de cada rotatiu.

Les capçaleres *Corriere Della Sera* (Itàlia), *Diário de Notícias* (Portugal), *Die Welt* (Alemanya) i *The Guardian* (Regne Unit) mencionen el nom dels Mossos d'Esquadra, però no es regeixen per cap norma general. En qualsevol cas, predomina la definició de la Policia de la Generalitat com a "policia espanyola". És fàcil trobar notícies en relació amb els Mossos amb titulars com "Spanish police clash with protesters over clean-up" (*The Guardian*) o "Russin von spanischen Polizistinnen brutal misshandelt" (*Die Welt*). Quan els mateixos mitjans mencionen el nom propi i especifiquen que es tracta de la policia catalana, ho fan amb la intenció d'evitar les repeticions en els textos. Per tant, en una mateixa notícia s'hi poden trobar referències als Mossos com a policia espanyola i catalana alhora. Diversos mitjans cauen en la inconcreció d'anomenar-los "policia de Barcelona", com si es tractés de la Guàrdia Urbana. Una confusió imputable, sobretot, a *Die Welt* i *The Guardian*.

El rotatiu francès *Le Figaro*, en canvi, diferencia clarament els Mossos com una força d'àmbit territorial supramunicipal i els distingeix de la resta de policies de l'Estat. Tot i que mai utilitza la mateixa fórmula i que moltes vegades evita referir-s'hi explícitament, les notícies del diari aposten per "policia regional catalana", amb les variants de "policia catalana" o "policia regional"; "policia autònoma catalana" i, en casos excepcionals, "Mossos d'Esquadra". Els diaris no es posen d'acord sobre l'ús dels adjectius "autònoma" o "autonòmica". La majoria utilitza "policia autònoma", però les dues definicions s'usen amb freqüència per definir el tipus de cos.

La solució per evitar l'equívoc és no posar-se en l'esbarzer de la nomenclatura i parlen genèricament de "policia", "funcionaris" o "forces de seguretat/de l'ordre". En aquest grup hi destaquen el nord-americà *The Wall Sreet Journal*, l'argentí *Clarín* i, quan no es refereixen a la "policia espanyola", el *Diário de Notícias* i *Die Welt* també fan seva aquesta fórmula.

En televisió, com que el mitjà és audiovisual, la tendència és evitar el nom de "Mossos d'Esquadra". La cadena FOX diu principalment "policia espanyola", com la BBC i France24. La CNN, en canvi, es refereix a Barcelona i parla de "policia regional".

És, precisament aquesta barreja i l'ús aleatori de totes les fórmules el que provoca cert desconcert en relació amb la definició i identificació dels Mossos d'Esquadra a través de la premsa internacional. La millor prova del desconeixement internacional de la Policia de la Generalitat és que "Mossos d'Esquadra" mai apareix als titulars que hi fan referència.

5.2. Els temes

La premsa internacional s'ha fixat expressament en els Mossos d'Esquadra per explicar les aspiracions nacionals de Catalunya i la complexitat de les relacions amb Espanya. És en aquest sentit que diversos mitjans han considerat la Policia de la Generalitat com un producte de rivalitat entre administracions. Ho han fet diaris com l'alemany *Die Welt*, el britànic *The Guardian* i el nord-americà *The New York Times*. Segons el cercador del *New York Times*, la primera notícia que fa referència a la policia catalana descriu les concessions de Felipe González a Jordi Pujol per assegurar-se el suport de CiU i poder governar malgrat la minoria al Congrés en l'última legislatura felipista. El diari parla d'un "ultimàtum del president català per aconseguir més autonomia" i destaca la "demanda mundana" de l'"enfortiment de la policia regional". *The New York Times* situa, per tant, la voluntat de potenciar els Mossos en el centre del creixement de les "tensions entre Catalunya i Espanya".

La notícia es repeteix el 1996 amb el canvi de Felipe González per José María Aznar, també en minoria. El diari explica que el Partit Popular ha cedit a les demandes de la "coalició catalana". Un partit, el de Jordi Pujol, que qualifica de "federalista". La concessió, a banda de més de diners per a Catalunya, va consistir en el compromís de cedir les competències de trànsit als Mossos d'Esquadra.

The Guardian també es refereix als Mossos d'Esquadra en clau política. En un article sobre les tensions generades a l'Estat per l'aprovació del nou Estatut, el diari recull que el document "reconeix indirectament Catalunya com a nació" i identifica els "Mossos d'Esquadra, la força de policia pròpia de Catalunya". D'això, se'n podria deduir la consideració de policia nacional catalana, però el diari no fa servir aquesta fórmula en cap informació.

El rotatiu britànic es torna a referir a la Policia en un reportatge sobre els enfrontaments entre els ajuntaments i els parlaments escocès, gal·lès i nord-irlandès. La peça, escrita quan Joan Clos era l'alcalde de la capital i Jordi Pujol el president del Govern de la Generalitat, busca conflictes internacionals similars i, segons el diari, a Barcelona s'hi troba "el cas més pintoresc". Entre d'altres, posa d'exemple la coexistència de dos cossos policials –Mossos i Guàrdia Urbana– com a mostra de l'"alta tensió (entre administracions) per la superposició de poders".

Sobre la diversitat de cossos policials, l'alemany *Die Welt* va encara una mica més enllà i es mostra partidari de la simplificació de l'organització policial de l'Estat. Segons el diari, que no té en compte les policies locals, "a Espanya hi operen fins a quatre forces policials". A judici de l'autor de l'article, "les lleis que determinen les seves funcions són tan confuses que fan que es perdin energies en la lluita contra la violència". "Amb tantes forces, es fa difícil triar a quina s'ha de trucar quan hi ha un problema", afegeix. La notícia defineix la Guàrdia Civil i la policia estatal com "els principals cossos de seguretat, que estan subordinats al govern central" i situa l'Ertzainta i els Mossos com una policia de segona fila.

Malgrat les referències a les connotacions polítiques d'un cos policial propi, que són residuals i quasi sempre amb valoracions negatives, l'interès dels mitjans de comunicació internacional se centra en les actuacions més espectaculars de la Brigada Mòbil. Es tracta de l'Àrea coneguda popularment com a "Brimo", "antidisturbis" o "antiavalots", que ocupa més del 40% de l'espai que dediquen a la Policia.

Les últimes informacions publicades per les capçaleres estrangeres sobre els Mossos estan relacionades amb l'anomenada "operació neteja" dels 'indignats' a la plaça de Catalunya, a Barcelona. Un dels diaris que s'ha mostrat més bel·ligerant contra l'actuació dels Mossos és l'argentí *Clarín*. Aquesta capçalera, amb una àmplia cobertura, denuncia que els Mossos fan un "ús desproporcionat de la força", és una policia que "reprimeix a cops de bastó", provoca "escenes violentes amb joves resistents amuntegats a terra" i "ataca els manifestants amb bales de goma". El diari suís *Neue Zürcher Zeitung* s'expressa en la mateixa línia i assegura que "la policia va actuar durament contra manifestants pacífics i alguns d'ells van quedar amb el cap sagnant". El *New York Times* també destaca que els manifestants eren "pacífics" i que, malgrat això, la policia va utilitzar "porres, pistoles d'aire comprimit i bales de goma" per desallotjar-los. *The Guardian* fa un relat menys interpretatiu però destaca que "la policia va ferir un centenar de persones a cops de porra". Però, al marge d'aquest episodi, els anti-disturbis dels Mossos també apareixen a les planes dels diaris de referència. Entre els temes més destacats, s'hi troben els aldarulls posteriors a les celebracions dels títols del F. C. Barcelona, les actuacions contra el moviment anti-Bolonya i els enfrontaments amb turistes a la zona d'oci nocturn de Lloret de Mar.

Tot i que en general hi dediquen poc espai, cal tenir en compte que les capçaleres analitzades també fan referència a casos com els de Les Corts i a d'altres com la suspensió d'una agent que feia striptease amb l'uniforme oficial.

Malgrat tot, a les planes dels diaris internacionals també s'hi poden trobar Mossos que no peguen. Al marge dels episodis de més esgarrifants, com el múltiple atropellament mortal a l'estació de Castelldefels o l'assassí que va matar quatre persones a Olot, la premsa té en compte les iniciatives policials d'èxit. De fet, segons la mostra, els cops contra grups organitzats i les intervencions en robatoris, amenaces i altres delictes representen prop del 20% de les notícies que citen la Policia de la Generalitat. D'una banda, els mitjans paren atenció als fets relacionats amb el país de cada capçalera i, de l'altra, a les actuacions en destins turístics dels seus lectors. És en aquesta línia que l'alemany *Die Welt* es fa ressò de la detenció del suposat autor d'un incendi a la cripta de la Sagrada Família i de la persecució del "top manta" a la Costa Daurada. Un altre exemple de l'atenció a les zones turístiques és una notícia publicada pel suec *Aftonbladet* sobre la detenció d'un lladre que s'amagava dins d'una maleta per robar als passatgers de l'autobús de l'aeroport de Girona, amb vols de Ryanar fins al país del rotatiu. Pel que fa a les actuacions contra els grups organitzats, la premsa recull els casos en què el país se sent directament al·ludit. Per exemple, *Clarín* parla dels Mossos quan detenen tres argentins per falsificar targetes de crèdit; *Diário de Notícias* els menciona per la desarticulació d'una xarxa que falsificava passaports portuguesos i el *Corriere Della Sera* quan detenen un membre de la *Camorra* a Pineda de Mar. En els casos de més relleu com aquests dos últims, els Mossos comparteixen protagonisme amb la policia espanyola.

Per què apareixen els Mossos a la premsa internacional?

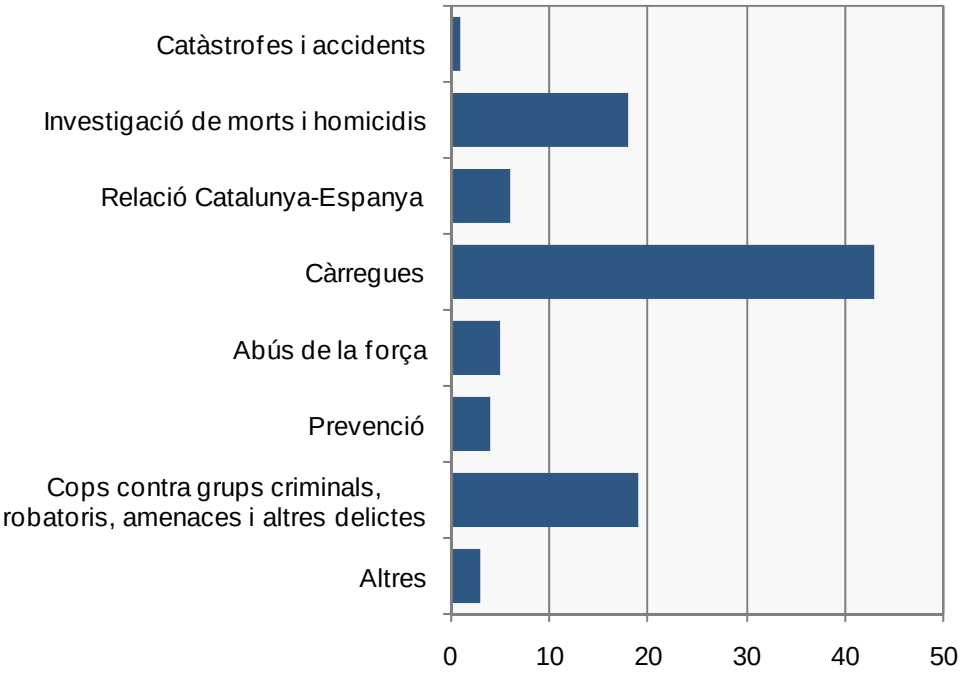

5.3. El suport audiovisual

La Brigada Mòbil és la protagonista de pràcticament totes les fotografies dels Mossos d'Esquadra publicades a la premsa internacional. La Policia hi apareix fent ús de la força en intervencions d'ordre públic.

The Wall Street Journal
Albert Gea/Reuters (27/05/11)

The Wall Street Journal
Manu Fernández/AP (29/09/10)

Clarín
EFE (27/05/11)

Neu Zürcher Zeitung
Reuters (29/05/09)

Die Welt
AFP (25/06/10)

Corriere Della Sera
Reuters (08/07/11)

Pràcticament tot el suport audiovisual és material subministrat per les agències de notícies, però també n'hi ha molt de recollit directament d'Internet i penjat per ciutadans organitzats o a títol individual.

Les agències amb més imatges publicades a la premsa internacional són Reuters, seguida de prop per AP. Tot i que els mitjans poden editar la informació incrustada a les fotografies d'aquests subministradors, no hi ha cap instantània que anomeni els Mossos pel seu nom. En qualsevol cas, sigui o no una pràctica intencionada, es posa de manifest la importància de les metadades que utilitzin aquestes grans agències per documentar el material abans d'enviar-lo als mitjans finalistes de tot el món. No hi ha cap mitjà que citi la Catalan News Agency (el servei de l'ACN per a mitjans estrangers) i, malgrat que EFE publica, per exemple, al diari argentí *Clarín*, la quantitat d'imatges distribuïdes per l'agència espanyola i publicades a la premsa internacional està a anys llum de Reuters i AP.

5.3.1. El paper fonamental de les xarxes socials

En el cas dels Mossos d'Esquadra, el gran competidor de les principals agències són els propis afectats per les intervencions policials. Sovint, són més ràpids. Abans que arribi qualsevol professional, poden tenir fotografies a flikr i vídeos a youtube. És, òbviament, un material captat intencionadament. Tot i això, la premsa internacional situa els vídeos de ciutadans organitzats

o a títol individual en informacions referents a la Policia de Catalunya. És el cas del rotatiu britànic *The Guardian* o del nord-americà *The New York Times*, que van recórrer a vídeos[16] d'autors desconeguts per il·lustrar les informacions sobre el desallotjament dels 'indignats' del dia vint-i-set de maig a la Plaça de Catalunya. Per tant, són peces informatives que inclouen imatges captades des d'un punt de vista partidari i directament implicat en el conflicte.

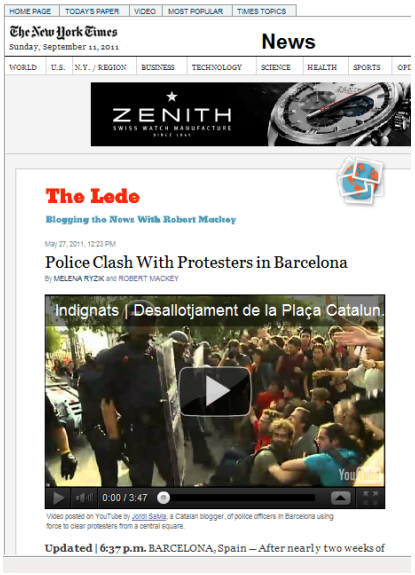

[16] En aquest cas concret, en els articles de *The New York Times* i *The Guardian* utilitzen el mateix vídeo, cosa que dóna un indicador de la repercussió que pot tenir el material produït i distribuït pels grups que s'enfronten amb la Policia.

6. Conclusions

6.1. Conclusions

Quina imatge donen els mitjans de comunicació catalans del cos dels Mossos d'Esquadra? Surten molt als diaris? Només hi surten quan hi ha fets relacionats amb l'ordre públic? Amb aquest informe, hem volgut donar algunes respostes objectives a aquestes preguntes, quantificant l'aparició de notícies relacionades amb la Policia de la Generalitat en quatre dels diaris publicats a Barcelona, i analitzant-ne el contingut, no només l'espai o el volum d'informació.

La primera conclusió òbvia és que, com passa a la majoria de societats occidentals avançades, la policia té un protagonisme prou destacat en la generació d'informació i opinió publicada. La xifra mitjana de 7 notícies al dia durant un període considerat "normal", és a dir, en el qual no hi ha cap fet "extraordinari" que acapari l'atenció dels mitjans, demostra que els Mossos d'Esquadra apareixen regularment a les pàgines dels diaris. I, a més, ho fan en una proporció força equilibrada entre notícies amb connotacions positives (25%) i negatives (34%), sobretot tenint en compte que la resta (41%) són neutres o no computables.

Ara bé, aquesta aparent normalitat amb què la Policia de la Generalitat apareix a la premsa quedat notablement alterada en els períodes "singulars", quan hi ha fets destacats de l'àmbit de l'ordre públic que acaparen l'atenció informativa dels mitjans de comunicació. En els dos episodis analitzats ("operació neteja" de la plaça de Catalunya i intent de paralització del Parlament per part dels 'indignats'), no només es dispara el nombre de notícies o peces informatives en què els Mossos són protagonistes (passen de 7 a 15 al dia de mitjana), sinó que la majoria tenen connotacions negatives, fins a superar el 80% de les informacions.

A més a més, per la seva importància, aquests fets salten a les portades dels diaris, on solen aparèixer les fotos més contundents dels Mossos reprimint de forma violenta les protestes i concentracions, la qual cosa reforça la imatge negativa del cos entre la ciutadania. Si en el període "normal" de 27 dies, la Policia només havia aparegut en 6 portades i mai de manera gaire destacada, en el període "especial" dels dos episodis escollits, en només 7 dies, acapara 14 portades amb els titulars més grans o les fotos més destacades. Igualment, en aquests dos episodis, el nombre d'articles d'opinió sobre la Policia es multiplica de forma exponencial (de 7 articles en 27 dies a 56 articles en 7 dies), la majoria expressant opinions contràries a l'actuació policial o a l'estratègia desplegada pels Mossos. El mateix podríem dir dels editorials.

La conclusió, doncs, és clara: les actuacions relacionades amb l'ordre públic són les úniques que posen la Policia de la Generalitat en primera línia de l'actualitat i solen comportar descrèdit i mala imatge pel cos. Centenars de notícies positives sobre l'activitat habitual dels Mossos d'Esquadra queden minimitzades i invisibilitzades davant la contundència d'una portada en què aparegui qualsevol foto dels agents anti-avalots colpejant manifestants o dissolent amb violència una protesta pacífica.

No obstant aquestes generalitzacions, hi ha matisos entre els quatre diaris analitzats, la qual cosa és positiu, perquè òbviament, les línies editorials no són idèntiques. Mentre alguns tenen una línia clara de crítica a la manera d'actuar de la policia en matèria d'ordre públic, d'altres es mostren més favorables i eviten publicar les fotografies més comprometedores que sí que apareixen a la resta de rotatius. En aquest sentit, *El Periódico* és el més crític i el que més

ressò es fa dels abusos de la força policial, mentre que *La Vanguardia* és el més comptemporitzador amb aquests, tant en les informacions com en les opinions, quedant l'*Avui* i l'*Ara* en un terme mig.

Per últim, i pel que fa a la visió que la premsa internacional té de la Policia catalana, el primer que sobta és el dubte generalitzat de la seva adscripció a un territori concret (espanyola, catalana, barcelonina?) i, en segon lloc, el gran espai que dediquen a les actuacions d'ordre públic, que acaparen més del 40% de la informació dedicada als Mossos d'Esquadra. Falta molt, doncs, perquè internacionalment, la policia catalana estigui normalitzada i sigui coneguda com a tal.